1 экз. вес.

ДАЬКЪАЛА ХИЛДА 1 МАЙ!

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА,
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ЕРА, 1 май, 1975 шу. • № 52 (5408). • Мах 2 кеп.

КЪАХЬЕГАМХОЙ БАРТ-ЦХЬОАГIОН ДИ

ГIоза а сийрда а цIей кхаьчад вай мехка тахан. Вайца цхьана къахьегамхой дунен халкъашта юкъерча барт-цхьоагIон ди — ЦхьоалагIа Май — дезду берригача дог-уйла цIена йолча наха. Тахан цар цIаькха а дIахьокхаргда шоаш кхотабенна хилар, империализмана духьала, машара, демократена, социализма тIехьа денал долаш къовсам лоаттабеш болга.

Котъяьннача болхлой классен берригача къахьегамхойн паччахьалкхен цIей хиннад ЦхьоалагIча Майх социализма мехкашка. Коммунизма идеяш котъювлаш латт дерригача дунен тIа. денгара денга чIоагIлуш йоагIа социалистически мехкий содружество. Сийрдача кхоанен — коммунизма байракха кIал шерлуш латт болхлоша, къахьегамхоша дунен массе а миIинге капитала духьала, шоай паргIатонна, кортамукъаленна, иразерча вахара тIехьа лоаттабу къовсам.

Советски наха, машар хьаштдолча дунен тIарча дерригача адамаша дег тIара хьаллоац Советски Союзо лерргIа чакхйоаха ленински арахьара политика, КПСС XXIV съездо тIайнйца йола а Коммунистически парте Центральни Комитето, Советски правительствас чакхйоаха машара Программа. Из тIаерзаяь я дунен халкъашта юкъера кхоккам кIаьдбаларгахьара лостам юхаластаргбоацаш хилийтара, машаре дахара принципех тайп-тайпара социальни строяш йолча паччахьалкхенашта юкъерча гIулакхий норма хилийтара, агрессе, реваншизма, реакце — халкъий машарен кхерамзлени моастагIий тийша балхаш хьагучадахара, низ юкъе ца боаккхилга дунен халкъашта юкъерча гIулакхашка закон а хинна дIаоттийтара, ядерни герз цIендаь дехьийтара.

Iалаьмате дог гIоздаьнна, низах тоаденна денад вай халкъ ЦхьоалагIча Майна накъа. Укх шера ший белгалонаш йолаш да из цIей. Советски наха из белгалдоаккх КПСС XXIV съезда исторически решенеш кхоачашъеча, ийслагIча пятилетка тIеххьарча шера тIанйца планаш а социалистически декхараш а кхоачашдеш, фашистски Германи эшаяь 30 шу дизара лакъадолхаш керда йоккхий коталонаш йоахаш. Тахан, дунен тIарча болхлой класса дохаргдоацача вошала, бIаьстан машара, къахьегама дийнахьа вай массе а мехкашкарча нахага тешабеш дIахьокх ленински Коммунистически партена гонахьа цIаккха ца хиннача тайпара кхотаденна а коммунизма идеалашта боарам боацаш мутIахьа я хилар.

Массаза санна ЦхьоалагIча Майна дикача совгIаташца накъабаьхкаб Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой. КПСС Центральни Комитето партега, советски халкъага даьча Кхайкарало дегаш гIоздаьхача цар шерра социалистически яхь йоаржайир ЦхьоалагIча Мая сийна а Дай-мехка Сийлахь-боккхача тIем тIа Котало яьккха 30 шу дизара сийна а. Республика статистически управлене баьча хоамагIа, цар 28 апреле кхоачашъяьй продукцена реализаци ярен керттера изделеш арахецарен укх шера хьалхарча биъ бетта план. Къаьстта доккхий толамаш даьхад СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически комбината. Карабулакски химически реагентий завода, Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода, «Электроприбор» завода а кхыча предприятей а коллективаша. Соакка укх хана хинначул дуккагIа арахийцай цар промышленни продукци, тIеххоачашъяьй къахьегама овсарле лакхъяра заданеш.

Иштта хьинаре къахьийгад дуккхача колхозийи совхозийи коллективаша а. Цар дика Iангара даьхад хьайбаш. кхоачашъяьй паччахьалкхенга дулх, шура, кхийола продукташ йохкара биъ бетта план. Боахамаша доаццача агротехнически ханашка дIайийнай бIаьстан юхье юв культураш. Укх деношка хьажкIаш, шекара свекла, коартолаш, кхийола а культураш дIайийна боалаш латт республике кхаш леладераш. Укх шера цар къаьстта теркам тIабахийтаб хий дехкача лаьттаех минеральни удобренеех кхетамца пайда эцара а лаьтта леладара культура лакхъяра а чотах боккха хьувкъам чубара.

— Укх деношка республике шерра яржаш латт КПСС XXV съезда баха ма-боагIара накъабахара йола яхь. Хьалхалаттача производственни коллективаша, колхозаша, совхозаша шоай торонаш тахка а техка керда, доккхагIа дола социалистически декхараш тIайиду 1976 шера 24 феврале болх бейолалургйолча КПСС XXV съезда сийна. Масала, съезда хьалхарча вахте а этта «Сунжанефть» НГДУ коллективо лаьрхIад шера плани бIаьрчча пятилеткеи ханал хьалха кхоачашъе, планал совгIа 4250 тонн мехкдаьттен 5 миллион кубометр гази яккха, къахьегама овсарле планагIа йоагIачул цхьа процент лакхъе. «КПСС XXV съезда — хьинаре къахьегам, производственни резерваех йоккха эффективность йолаш пайда эцилга» яхача девизагIа съезда хьалхарча итт бетта къахьега лаьрхIад мехкдаьттахоша. ХIара гектара тIара 30 центнер гурахьа дийна ялат чуда, паччахьалкхенга планал совгIа 40 тонн дулхи 95 тонн шурен йохка дош деннад Урус-Мартановски района Мичурина цIерагIча совхоза болхлоша. Иштта доккхий декхараш тIайиду дуккхача кхыча коллективаша а.

ИйслагIа пятилетка чакхйоалача шера республика къахьегамхоша дог гIоздоаха толамаш доах. Цхьабакъда хIанз а дукха я пайда эцанза йола торонаш, производства эффективность лакхъяра, арахеца продукци дикагIа хилийтара новкъарле еш дола кхоачамбоацараш.

— СОВЕТСКИ СОЮЗА КЪАХЬЕГАМХОЙ! ХЬИНАРЕ КЪОВСАМ ЛОАТТАБЕ XXIV СЪЕЗДА РЕШЕНЕШ КХОАЧАШЪЯР ДУХЬА, ВАЙ ДАЬХЕН ЭКОНОМИЧЕСКИИ ОБОРОННИИ НИЗ ДIАХО ЧIОАГIБАР ДУХЬА! ЛАКХАГIА АЙЕ 1975 ШЕРА ПЛАН ХАНАЛ ХЬАЛХА КХОАЧАШЪЯРИ ИЙСЛАГIА ПЯТИЛЕТКА ТОЛАМЕ ЧАКХЪЯККХАРИ ДУХЬА ДЕРРИГАЧА ХАЛКЪО ЛЕЛАЕЧА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬА БАЙРАКХ! —йоах 1975 шера 1 Майна хетадаьча КПСС ЦК ТIахьехамаш тIа.

Цунна практически гIулакхашца жоп дала дезаш ба Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой. Цудухьа цар дерригa низаш оарцагIдаха деза укх шера а бIаьрччача пятилетка а заданеш кхоачашъяра, хIама кIезигагIа дIа а дохийташ дика продукци дуккагIа арахецара, оборудованех, балха ханах бизза пайда эцара, производственни а къахьегама а дисциплина чIоагIъяра, социалистически яхьа хIара саг юкъеозара.

Иштта бехктоккхаме декхараш хьалхашка латт республика юртбоахама къахьегамхошта а. Укх гаргарча деношка кхашкара бIаьстан балхаш чакхдаьха бовла, дIайийнача еррига культурашта лерттIа гIулакх де, уж мамогга дикагIа хьувкъае, хьайбай продуктивность лакхъе декхарийла ба уж.

Цхьа бутти ах бутти мара бисабац РСФСР, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советашка, моттигерча Советашка хоржамаш хила. Из Iалаьмате доархIаме политически кампани я, цудухьа дунен тIа эггара толашагIа йолча вай социалистически демократе совленаш йолча тайпара хьагуча а йоахаш чакхдаха деза хоржамаш. ХIанз хоржамий округашка депутатала кандидаташ уттабеш латт. Харжархоша шоай эггара дикагIа болча къонгийи мехкарийи цIераш йоах.

Мехка массе а миIинге кхаьчад сийрда цIей—ЦхьоалагIа Май. БIаьстан малхо, цIеча байраккхаша, лозунгаша, транспаранташа хоздаьй вай городаши юрташи. Даьхенга, партега шоашта карагIдаьнначох рапорташ телаш бIубенна боагIа миллионаш советски нах. Уж ба доккхал де а курал е а йиш йолаш, хIана аьлча цар хьинарерча къахьегамо, кIоаргача хьаькъало, говзача кулгаша кхы а чIоагIбу мехка экономически оборонни низ, кхы а лакхагIа айду дунен тIара цун сий.

КПСС Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето ЦхьоалагIа май даькъала дувцаш Советски халкъага дайта моаршал

Деза новкъостий!

Советски халкъо дерригача дунен тIарча къахьегамхоща цхьана тахан белгалдоаккх ЦхьоалагIа май — дунен халкъашта юкъерча пролетарски солидарноста ди.

КПСС Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето из башха-дика цIей даькъала дувц болхлойи колхозхойи, Iилма, техника, культура деятелий, Советски Эскарен ТIема-Форда Флотен тIемахой, революце, тIема, къахьегама ветераний, советски кхалнаьха, сийлахьча кагийрхой — Советски Социалистически Республикай Союза берригача гражданий!

Укх шерара ЦхьоалагIча майна вай мохк накъабоагIа ныха къахьегамен политически хьинар айденнача хьалашка. Советски Даьхе бIубенна дIахьалхашкахьа йода КПСС XXIV съездо белгалбаьча новкъегIа. Массе оагIорахьара дегIаух социалистически экономика, Iилма, культура, лакхлу халкъа хьал-торо. ЧIоагIлу советски общество морально-политически кхотаялар, вай халкъий доттагIали вошали. ДIахо дегIаух социалистически демократи, хIаьта из шаьра гуш да союзни, автономни республикай Лакхехьарча Советашкен къахьегамхой депутатий моттигерча Советашкен деча хоржамашта шерра яьржа еча кийчонах. Толаме кхоачашъеш я парте оттаь машара Программа, лакхлу СССР дунен халкъашта юкъера сийи влияний.

Советски наха геттара дика кхетаду, ленински парте лерхIараши планаши — уж халкъо лерхIараши цун планаши хилар. Массе метте — городашка а юрташка а вай боккхача Дай-мехка массе миIинге — кхехкаш латт хьинаре творчески болх. 1975 шера дIадехеча бетташка продукци хьаяра планаш тIеххоачашъяьй промышленноста болхлоша. БIаьстан юхьера кхашкара балхаш дика вIаштIехьдаьха ду юрта боахама къахьегамхоша, дика лардеш ехк хургболча хьувкъама. Хьалхарча кварталa итогаш — ийслагIа пятилетка чакхйоалача шера заданеш кхоачаши тIеххоачаши е лаьрхIа советски нах хилара дола доккха тешал.

КПСС Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, Советски правительства дIакхайкаду, 1975 шерен бIаьрччача пятилеткан план ханал хьалха кхоачашъяр духьа, Советски Союза Коммунистически парте XXV съезда дахa доагIача тайпара накъадахар духьа лелаеча социалистически яхьа байракх турпалча болхлой классо, сийлахьча колхозни ахархоша, халкъа интеллигенце кхы а лакхагIа айерг йолгах шоаш чIоагIа дог тийша хилар. Сийлен хоастамаш хилба шоай хьинаречa къахьегамца социалистически Даьхен низ чIоагIбеча, сийрда кхоане — коммунизм гаргакхувлача берригнешта а!

Укх шерара Первомай дездеш да сийлен дата — гитлеровски фашизм йохаяь ныккхача Коталон 30 шу дизар — гаргакхаьчача деношка. ТIем тIа тIеххьара топаш йийна дуккагIа ха дIа ме йода дунеина хьалхашка кхы а дикагIа гуш я Сийлахь-боккхача Даьй-мехка тIем тIа советски нахан цун деналерча Герзашцарча низаштен карагIдийначa, цIаккха лергдоацача деналерча гIулакхий сийле. Вай башха дикача халкъо планета тIа лакха ай а яь тIема шерий алешка гIолла коталонаш йоахаш чакхъяьккхай сийлен Ленински байракх, Сийлахь-боккхача Октябра байракх, Социализма байракх. ТIом чакхбаьнначул тIехьагIарча тIъаь итт шеро хьахьекхад, алкха социалистически общество, социалистически содружества мехкаш социальни прогресс, машарки дунен халкъашта юкъера кхерамзлен бахьан лоаттабеча къовсаме хьалха латташ хилар. Социализми машари — вIашагIа къоастаде йиш йолаш дац.

Коммунистически партен советски паччахьалкхенон лерргIа чакхйоах ленински арахьара политика. Парте Центральни Комитета апрельски Пленумо бизза къобалбир парте XXIV-гIча съездо белгальяь машара программа чакхйоахаш КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев керте латтача КПСС ЦК Политбюрос бу практически болх. Социализма вошал леладеча коммунистически партешца цхьана КПСС тIагIертта къовсам лоаттабу халкъашта юкъе чIоагIа машари доттагIали хилийтара, дунен халкъашта юкъера кхоккам кIаьдбаркхы кIоаргде, цунах юхаластаргйоаца процесс е, тайп-тайпара социальни строй йолча паччахьалкхенашта юкъе гIулакхаш дIаюха леладара норма хилара тарра машаре дахара принципаш чIоагIъе гIерт.

Машар лорабари чIоагIбари — халкъа юкъара гIулакх. Тешаме машар латтилга Iалашдаро даьттан тIарча берригача дог-уйла цIена йолча наха, ший халкъ ираз долаш хилар ловш волча, адамлен кхела сагото еча хIара саго даим а хьинаре а низ тIабохийташ хилар дIадех. Машарен хьаькъален идеалаш котъяйтара шоайла айхха кхотабенна хила беза империалистически реакценен агрессенен духьала къовсам лоаттабераш.

ЦхьоалагIа май дездеча дийнахьа вай дIайха моаршал а доххьийт даькъала а бувц вежарашка йолча социалистически паччахьалкхений къахьегамхой, Социально-экономически культуран даькъера цар толамаш хувцамаш дара сийлахь-боккха социализма низ хилара къаьгга тешал деш дола хIама да.

Вай цIаькха а торжественно дIакхайкаду вай доазол дехьарча вежарашца — капиталистически мехкашкарча къахьегамхошца вай солидарность йолаш хилар. Болхлой классон цун союзникашен чIоагIбу капитала мехкашка шоай вахара бокъонаши, хьашташи бахьан, социальни прогресс бахьан, машар бахьан, герзаш Iоадара духьала лоаттабу къовсам. Цу къовсама авангарде болх коммунисташ. Айденна да цар хьинар, хувцалургдоацаш да бакъдола гIулакх чакхдаргхиларах уж тешилга.

Вай воай моаршал доххьийт къамий кортамукъален духьа, Iазапан эксплуатаценен духьала къовсам лоаттабеча халкъашка. Вай дег тIара безами хьаплацарки царгахьа да.

ДIахо йодача хана а чIоагIъергья вай заман ерригача революционни отрядий, лаьттан тIарча дерригача машар безаш долча низий цхьоагIо!

Вай парте, советски халкъо, интернациональни декхара тешаме а долаш, коммунизм хьалъяра новкъа карагIдуьлача сийлахь-доккхача гIулакхий беррига Iалаьмате боккха лоархIам кхета а беш шоай низаш даим дIатергда паргIата къахьегам котбаккхар духьа, халкъашта юкъера машар чIоагIбар духьа, социальни прогресс бахьан лоаттабеча къовсама.

Сийле хийла советски халкъа — халкъа къовсамхочoa, халкъа — коммунизм хьалъечоа!

Даькъала хилда 1 Май — империализмана духьал, машар, демократи, социализм бахьан долаш лоаттабеча къовсаме къахьегамхой дунен халкъашта юкъерча солидарноста Ди!

Ленински байракха кIал, коммунистически парте хьалхленца — коммунизма коталонга дIахьалхашкахьа долле!

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

МИР
ТРУД
МАЙ

«ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА МАШАР ЧIОАГIБАРА» ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА ЛЕНИНСКИ ПРЕМЕШТА ЙОЛЧА КОМИТЕТЕ

Укх шера 25 апреле хиннай «Халкъашта юкъера машар чIоагIбара» дунен халкъашта юкъерча ленински премешта йолча комитета заседани. Заседани йир комитета председатела СССР медицински Iилмай академика Н. Н. Блохина.

Комитет хьежар 1973—1974 шш. дунен халкъашта юкъера ленински премеш хьожаяра хьакъехьа хьачуеннача предложенешка, хIаьта цу дешах соцам а бир.

1973—1974 ШЕРАШКА «ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА МАШАР ЧIОАГIБАРА» ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА ЛЕНИНСКИ ПРЕМЕШ ХЬОЖАЯРАХ БОЛА «ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА МАШАР ЧIОАГIБАРА» ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА ЛЕНИНСКИ ПРЕМЕШТА ЙОЛЧА КОМИТЕТА СОЦАМ

Машар лорабечеи чIоагIбечеи лоаттабеча къовсаме Iалаьмате доккхий гIулакхаш карагIдувларах «Халкъашта юкъера машар чIоагIбара» дунен халкъашта юкъера ленински премеш хьожайойла:

Луис Корвалана — сенатора, Чиле коммунистически парте генеральни секретара;

Жанна Мартен Сиссена — Гвинейски республика общественни политически деятельницана.

Раймон Э. М. Э. Гоора — каноника, Бельге общественни деятела.

Комитета председатель БЛОХИН Н. Н. (СССР).

Комитета членаш:

АЛЕКСАНДРОВ Г. В. (СССР).
Луи АРАГОН (Франци).
Мирьям ВИРЕ-ТУОМИНЕН (Финлянди).
Ренато ГУТТУЗО (Итали).
Анна ЗЕГЕРС (ГДР).
Кешав Дева МАЛАВИЯ (Инди).
Хуан МАРИНЕЛЛО (Куба).
ТОМСКИЙ Н. В. (СССР).
Каору ЯСУИ (Япони).

ЙОХАРГЙОАЦАЧА БЛОКА КАНДИДАТАШ

Массава а раьза волчеи кхотавенначеи хьалашка республике дIахо хьаувттабеш латт РСФСР-еи Нохч - ГIалгIай АССР-еи Лакхехьарча Советашка хоржача депутатий кандидаташ.

Массане а дегаш гIоздаьннача хьалашка хилар Шалински района «Джалка» яхача совхозерча болхлой, специалистий, гIулакхерча наьха хоржамашта хьалхара собрани. Коллектива цIерагIа боахама директора У. А. Садулаева предложени елар № 891 йолча Шалински хоржамий округе гIолла РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла КПСС Нохч-ГIалгIай обкома шоллагIа секретарь Магомет Ширванович Баматгиреев оттаве.

М. Ш. Баматгиреева биографи ше ювцаш оратора белгалдаьккхар, шийна тIаьхилла гIулакх кхоачашдара, республика экономикен культурен дегIайоалаяра цо дуккха низи хьинари дIателаш хилар.

Шоаш къамаьлаш деш нов. Баматгиреева кандидатура хьаллаьцар Социалистически Къахьегама Турпала тракторно-кхаш леладеча бригада бригадира Б. Саидова, отделене агронома А. Берсанова, совхоза диспетчера Я. Ясаева.

Собране дакъа лаьцараша массава раьза а волаш соцам бир М. Ш. Баматгиреев № 891 йолча Шалински хоржамий округе гIолла РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаве.

• • •

Грозненски районерча «Юбилейный» совхоза коллектива хоржамашта хьалхарча собране йист хила эггара хьалха дош ийцар цу боахама директора Х. М. Витушева. Цо предложени елар № 887 йолча Гудермесски хоржамий округе гIолла РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла баьцадяраш леладеча бригада бригадир Петимат Хасиевна Хусанова оттае.

Шоаш къамаьлаш деш нов. Хусановай кандидатура хьаллаьцар совхоза керттерча агронома М. Пагалова, болхлочо Х. Хаджиевас, баьцадяраш леладеча бригада бригадира М. Махамаева.

Собране массава раьза а волаш лаьрхIар П. Х. Хусанова № 887 йолча Гудермесски хоржамий округе гIолла РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттае.

Цу собране массава раьза а волаш № 73 йолча Старосунженски хоржамий округе гIолла Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттавир КПСС Грозненски райкома хьалхара секретарь Юрий Васильевич Сухоруков.

• • •

«Автоспецоборудование» яхача Грозненски опытно - экспериментальни завода болхлой, инженерно-техническй болхлой, гIулакхерча наьха хоржамашта хьалхарча собране раьза хилла хьаллаьцар № 885 йолча Ленински хоржамий округе гIолла РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла РСФСР кхыча мехкашцарча гIулакхий министр Федор Егорович Титов оттаваьча «Электроприбор» яхача грозненски завода коллектива предложени.

Хьинарерча къахьегама шу

Коммунистически парте XXIV съездан цул тIехьагIа хиллачу КПСС ЦК Пленумийн решенеш кхоачашъеш индивидуальни барзкъаш деча Грозненски фабрика болхлоша. доккхий декхараш тIа а нийца, уж кхоачашдара шерра социалистически ях а йоаржаяь, тIаьгIертта къахьийгад пятилетка дерригача шерашка. хIанз пятилетка чакхйоалача шера къаьстта чIоагIагIа болх а бу.

Фабрика партбюрос коллективе беш бола берриге кхетама болх производственни заданин кхоачашъяра, республике бахача наха шиӣ ханнахьа, дика, заделина гIулакх дара тIеберзабаь бу. Планаши тIанийца декхараши толамца кхоачашдара боккха лоархIам болаш ба тха партийни организаце коммунисташа болхлошта юкъе беш бола интернациональни кхетам балара болх, хIана аьлча тха коллективе къахьегаш ба дукххача къамех — эрсех, нохчех, гIалгIаех, эрмалоех, кхычарех бола кхалнах.

Фабрике болх беш ва 1515 саг, царех 1300 кхалсаг я.

Плани социалистически декхараши толамца кхоачамдеш хьайоагIа тха фабрика. Шин шера вIаштта кварталера квартале моттигерча промышленноста коммунально-бытовой предприятешта юкъе эттача социалистически яхье хьалхара моттиг йоаккхаш хьайоагIа тха коллектив. Цу ерригача хана дIа ца хецаш лоаттаю оаха Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советои облсовпрофои тхоашта енна карара кара тела Цlе байракх. Ахчан хьалхара премеш нийяй. Шин шера вIаштта Сийлен республикански доска тIа язъяй тха фабрика коллектив,-хIаьта облсовпрофа къахьегама сийлен книжка тIа а яьккхай.

1974 шу хьинаре къахьегаш чакхдаккхарах фабрика коллективана РСФСР бытовой гIулакх дара министерстван цун болхлой профсоюза ЦК-ан сийлен грамота елар.

Технико - экономически хьокхамаш дика долаш чакхдаькхар оаха из шу. Пятилетка къоастам беча шера план 102,8 процент кхоачашйир, 1973 шера даьчул 168,4 эзар сома маьха дукхагIа гIулакхаш дир бахача наха. Дика дIадоладаьл пятилетка чакхйоаля шу а. Укх 1975 шера хьалхарча квартала план 102,7 процент кхоачашйир. 1974 шера хьалхарча квартале даьчул 46,2 эзар сома маьха дукхагIа гIулакхаш дир къахьегамхошта. ХIаьта укх шера март бетта план кхоачашйир тха ерригача ательешех мастерскешех, царех дукхагIчар шоаш тIанийца декхараш кхоачашдир. Къаьстта болх дика баьб № 1 (заведующи М. Х. Дошукаев), № 4 (заведующи Р. Х. Тумгоева), № 7 (заведующи А. З. Захарян) йолча ательеша.

Фабрике шерра яьржай социалистически яхь. Цунна юкъе ва 1257 саг. Царех 504-на коммунистически къахьегама ударника цIи еннай. Коммунистически къахьегама коллективаш цIи лелаеш я 13 бригада, №№ 1, 5, 7, 20, 24 йола ательеш.

Партбюро цIенхаштта вIаштIехьъяькхай социалистически яхь. Сменас сменаца, ательес ательеца, масторске мастерскеца лоаттаечул совгIа, болхлоша шоайла а яхь лоаттаю.

Коллектива болхлошта интернациональни кхетам балара а дикагIа йола опыт йовзара а чIоагIа накъайоал тхона оаха индивидуальни барзкъаш деча Орджоникидзевски фабрикаца лоаттаю социалистически яхь. Цу яхьа итогаш ю оаха 6 бетта цкъа. ДIадахача шера тхо котдьлар.

Фабрикера социалистически яхь латт «ма-хулла кIезигагIа хIама дIа а дохийташ продукци дикагIен дукхагIен яккха!» яха девиз а йолаш. Цу яхьа партбюрос хадданза тIахьожам лоаттабу.

Ательешкеи мастерскешкеи бетта, фабрике квартале цкъа яхьа итогаш ю. Уж еча хана теркал ду план, социалистически декхараш мишта кхоачашдаьд, электроэнерге, материалий мел кхом баьб, заказаш мел дика а шоай ханнахьа а кхоачашдаьд, заказчикашца мел эздий гIулакх долаш хиннав, балха мотиг санитарни хьакъехьа мел цIена лоаттаяьй. Иштта яьча итогех хьалхара моттиг яьккхача фабрика карара кара тела Цlе байракхи ахчан премии, шоллагIаяр лаьцачоа — вымпели ахчан премии, хIаьта кхоалагIа моттиг кхаьчачоа сийлен грамотеи ахчан премии лу. Яхье котбаьнараш Сийлен доска тIа боах, къахьегама сийлен книжка тIа дIаязбу.

Фабрике шерра яьржаяр В. И. Ленин ваь 105 шу тIакхоачаш шиӣ пятилетка кхоачашъяь яккхара тIехьара социалистически яхь. 22 апрель тIакхоачаш шоай пятилетка кхоачашйир 134 болхлочо, 4 бригадо.

1 Маян Дай-мехка Сийлахь-боккхача тIем тIа советски халкъо яьккхача Коталон 30 шу дизарен сийна социалистически яхь а лаьца, доккхий толамаш даьхад фабрика коллективо.

Ленински парте XXV съезд гулъергхиларах КПСС ЦК апрельски (1975 ш.) Пленумо баьча социально дог гIоздаьккха къахьег хIанз тха болхлоша, Советски Конституце ди — 5 декабрь тIакхоачаш пятилетка толамца кхоачашъяь йоаккхаргхиларах дог тийша а ба уж.

А. КУРКОВ,
индивидуальни барзкъаш деча Грозненски фабрика партбюро секретарь.

Интернациональни бригаде

IаьржаЧа бус боага селкъа дагабохийт цехе цхьан саьнга сийрда ювлача сваркас. Маьлха ираш санна зIанараш дIаух цох. Электрошлакосварщика Дзортов Мухьмада хазац участке доалла лергаш къорадерзаду тата, тац цу чу лела нах. Ерригача уйла тIаяхийтай цо ше еча сваркана. Шаьра дуж цо деш дола аьшка ов. Шаьра ца хилар ах процентага мара ца кхоачаш хилча нормагIа мегаш да ов. Бакъда Мухьмада массаза а из цифра 0,2—0,3 процентага мара ккачац.

«Красный молот» заводе ше болх беш доаккхача укх итт шера шиӣ цIи хадданза дикача оагIорахьара ювцийтай цо, массаза балха хьалха лаьттав. ЦIаккха а хиннац цо яь сварка юкъа тоае езаш. ХIаьта эггара чоалхане балхаш цунга тийнад. Из наставник ва.

Изи цун бригадир вола коммунист Лупеев Станислав Степановичи бахьан долаш хьахилар электрошлакосварщикий башка дика бригада. Из участкеи цехеи меттел, ерригача заводе а гIоръяьнна йовзаш я. Цун сий даькхад тIагIертта къахьегаро. ИйслагIча пятилетка цхьаккха шу дIадахадац цо план ханал хьалха кхоачаш ца еш, тIанийца социалистически декхараш тIехкхоачаш ца деш. Цудухьа дIадахача шера октябрь бетта кхоачашъяь яьлар из пхе шера задани! ХIанз иттлагIча пятилетке болх беш а я. Мишта карагIдаьннад цу зIамигача коллективана иштта доккхий толамаш даха? Из хьахиннад барт тайна бригада членаш хилар бахьан долаш, уж вIаши шоайла хьожаш хиларах, цхьа хIама этта цаI тIера ваьлча, кхычунна цо баь болх булургболаш массе а тайпа сварка (газорезка, электросварка, автосварка, кхыяраш) е ховргдола говзалаш Iомаяь уж хиларах.

Даьй-мехка Сийлахь-боккхача тIем тIа советски халкъо фашистски Германи эшаяь яьккхача Коталон 30 шу дизар а Коммунистически парте XXV съезд хьаелла ди а кердача толамашца белгалдаккхара яхье яьннай Лупеев керте латтз коммунистически къахьегама бригада.

Производстве хьалха латташ санна, цун хIара члено хьинаре дакъа лоац общественни вахара юкъе а. Лупеев шоай заготовительни цеха кхоалагIча участка парторг а завода парткома член а ва, хIаьта Дзортов профорг ва. Бригада вож членаш коммунист Кинаш Олег Лукич, Долганев Игорь Васильевич, Хлебников Михаил Маркелович, Решедханов Iаьла дружинникаш ба.

Доккхал деш дувца хIама а долаш дезду цу массане тахана цIей — ЦхьоалагIа май.

Ю. ЮСУПОВ.

СУРТАШ ТIА: лакхехьа — (аьрдехьара аьттехьа) бригадир С. С. Лупеев, М. М. Хлебников, И. В. Долганев, I. Решедханов чертежага хьежаш боахк. Лохехьа — Дзортов Мухьмад (аьрдехьарвар) Е. Медведевна дIахьехаш вовл.

И. ПЛИЕВА сурташ.

«Къахьегама Сийле» яха орден лелаераша дувц

Укх шера доккхий декхараш тIанийцад вай республикерча хьажкIаш лелаераша. Цар дош деннад 120 эзар тонн хьажкIаш яха.

Нохч - ГIалгIайчен хьалха латтача хьажкIаш лелаеча механизированни звеноша даь кхайкарал къоабалдаь хьал а лаьца, тха звенос а лаьрхIад шийгара доагIаш дола дакъа цу гIулакха юкъедахьа.

Укх шера тха совхозе 4 механизированни звено я ялата лаьрхIа хьажкIаш кхееш. ХIаранена тIачIоагIъяьй 150 гектар. Социалистически яхь йоаржаяь хьинаре къахьегар бахьан долаш дикача толамашца накъдаьккхар тхо деррига дунен тIа тха къахьегамхой барт цхьоагIон денна — 1-гIча Майна. Агротехнически бокъонаш нийса кхоачаш а еш дикагIча хана дIайийна яьхар ялата лаьрхIа хьажкIаш.

ХIанз тха керттера декхар да хьажкIашта лерттIа Iуналл деш, оасара цIена йолаш уж хьалкхеяр. ТIаккха мара вIаштIехьдаргдац тха тIанийца декхараш дизза кхоачашде.

ХIаьта уж доккхий да. КПСС Центральни Комитето партега, советски халкъага даьча Кхайкарала гIулакхаца жоп дала лаьрхIача са звенос ийслагIча пятилетка укх тIеххьарча шера дош деннад хIара гектара тIара 50 центнер фуальяьха хьажкIаш чуэца, планагIа 30 центнер йолча.

С. БАШТАРОВ,
Урус - Мартановски района «Горец» совхоза механизированни хьисапе хьажкIаш кхееча звено звеньевой, III-гIча степена «Къахьегама Сийле» яха орден лелаер.

Сийлахь-йоккхача Коталон 30 шу дизарга

ГВАРДЕ СТАРШИНА

Нохч-ГIалгIайчен лаьтта тIа хьакхаьчар тIом 1942-ча шера. ЦIаккха а ца соцаш аьхки дехз латтар из МагIалбика юххерча юрташка. Цига лелхача бомбай, ювлача йоккхача топий таташ гаьнна къувкъаш дола ди санна къадозар Наьсаре а, боад къовлабелча, дика горатов санна лотаена йоага аьхюх.

Цу шера декабре ше дехарах тIом беча эскаре вахар кхуваш воагIаш зIамига саг хиннз Торшхоев СохIип. Юххьанца из нийсвелар Ставропольски краерча Георгиевска юххерча Незлобная яхача станице инарал-лейтенанта Кириченкой 4-ча дошлой корпусе вIашагIйоллаш латтача Нохч-ГIалгIай дошлой группе. Цигга волавелар СохIип бIухочун хала Iилма Iомаде, циггача тIанийцар цо тIемац присяга а.

Хуртдолча тIемашка кийчо еш, замагIболча командирий курсашка деша вагIаш чакхдаьлар Iайи бIаьстии. ХIаьта 1943-ча шера мас сержант Торшхоев хьожавар II-ча гвардейски дивизерча 1-ча стрелкови полка взвода командира гIонччалла. Из нийсвенна полк Краснодарски крае Крымская яхача станица юххе моастагIчун фронта духьала латтар.

Новороссийскера дехз Тамански ахгIайрене гIолла чакхйоалача Голубая линия яхача фашистий геттара чIоагIа кийчъяьча оборонительни рубежа цхьа дакъа дар полкага кхаьчар.

ХIаьта цо дакъа лаьца хьалххара боккха тIом 1943-ча шера 8-ча августа хилар. Човнаш а хиния эпсараш, боацаш шоай рота йисача гварде воккхагIволча сержанта Торшхоева атаке гIоаттаяьча взвода тIехьа ериргача рото а, царна тIехьа еррига полко а юха ца соцаш хьаяьккхар немций траншеяй хьалкара ши мугIа. Шийна тIехьа взвод а йолаш Торшхоев фашистий блиндажа тIаккхаьчача цунна бIаргавайра кIалхарваьнна вала воаллаш ведда цIавода немций эпсар. Цхьабакъда воккхагIволча сержанта автомат тIехьаккийра цунна. Торшхоева цун тIера хьаийцача планшета чу корадир командованена лоархIам болаш хинна карташ, тайп-тайпара документаш.

Цу дийлахьара тIом лаьгIлуш латтача хана минай гарга а кхийтта балам бийра СохIипа. Цхьа бутт гаргга ха яккха йийзар цунна Краснодарерча госпитале дарба деш. Чов боккъонца йирза ялалехьа лоашта тIехьара дIа ца баьнна из, цар госпиталера ара а валийта шиӣ полке юхакхаьчар. Цига цунга хьежаш доккха паччахьалкхен совгIат дар. 8-ча августе цо шийгара гойтача денала хьожайир ТIеман Цlеча Байракха орден.

Дукха ха ялалехьа шиӣ новкъосташца есар а воалавеш разведкера воагIача Торшхоевна наькъах юха а чов хилар. Из геттара хала чов яр, цунах йиса гаргаш хIанз а тIехь дегIах йоахка Iаллаудина СохIипа. Цудухьа 1944-ча шерарча март болабаллалца тылерча госпитале ала вийзар цун.

Госпиталера араваьлча 32-ча гвардейски Тамански дивизе взвода командиралла хьожавир хIана гварде старшина вола Торшхоев. Цу дивизеца из хилар апрель бетта Керчь мукъайоаккхаш. ЦIаккха бицлургбац Торшхоевна Севастопола юхе шоаш баь тIом. Цига 1944-ча шера 9-ча мае Сапун-лоам гитлеровцашкара хьабоаккхаш взвода дизза довлдарах а шийгара денал гойтарах а цунна елар III-ча степена Слава яха орден.

Цу шера, лоаццача юкъагIа Симферопола кIал салеIа, 32-гIа гвардейски Тамански дивизи Малхбузен Белоруссе, Литве тIом беш хилар. Къаьстта боккхен къизен тIом лаьттар советски эскараша массехк гитлеровций дивизена го баьча Шауляй яхача города йисте. Шоай дивизеш гома юкъера араяха тIеррача фашистана вай эскарашта духьала ахайсацар хержиа лоакъош.

Цу хана гварде старшинайна Торшхоевна ховш дацар цу операце декхараш. Цхьабакъда цунга долаш дар хьай взводa духьалара фронта зIамига дакъа моастагIа чакхваргвоацаш лораде аьнна хьадена приказ. Из приказ цо а из юболча дукхача эзарнеша а дизза кхоачашдарах фашисташа лийрхIар чакхдаланзар. Цудухьа гитлеровций дивизеш йохаяьчул тIехьагIа Торшхоева наьха тIа лепа даьлар кхоалагIа совгIат — II-ча степена Дай-мехка тIема орден.

Цул тIехьагIа из хилар Немане, Тильзите, Малхбоалей Пруссе. ХIаьта Коталон салют цунна хезар Кенигсберге.

ХIанз Торшхоев Iалаудина СохIип Орджоникидзе вахаш а химически завода диспетчера маьршача балха тIа вола а дукха ха я. Иштта цу городе бахаш ба цун однополчанаш В. Г. Симонян, В. Г. Дзабаев. ГIоръяьннача Цlеча Байракха Суворова ордена М. И. Калинина цIерагIча гвардейски Тамански дивизе ветеранаш каст-каста хул катирхоашта хьалханика тIемах шоашта дагадоагIараш дувцаш. Дукха къахьийгар цар В. Г. Симоняна военрукалла болх беча Орджоникидзерча № 28 йолча школе шоай дивизе исторе музей вIашагIйоллаш а.

Ше Грозне нийсвелча Iаллаудина СохIип цIаккха водац мо дяй Шен закройщик волча шийца Голубой лине тIа тIом баьча Кокадн Григорий Михайловичах ца кхеташ.

Кхычарна тара доацаш, шиӣ тайпара гIулакхаш да цхьана тIом баьча наха юкъера дараш. Дукха ха я вай сигале тIема баьдеча морхех Iоцlенъенна, вай мехка тайп-тайпарча моттигашка баха тIем тIара цIабахка ираз хинараш, шоай тIехьен а тIехье йолаш, хIаравар ши-шиӣ гIулакхах воалаш ва. Цхьабакъда уж вIашагIкхийттача, цар деш дола къамьл масса хана дечул кхы дукха эргашагIа деце а, царца нийсвешначо дика кхетаду цу наха юкъерча гIулакхий белгала дола маIан. Ха а цхьаккха хIама а низ болаш дац цхьана Iомехкадаьча цIийво чIоагIдаьча цу наьха вошалах йист яккха.

Уж уйлаш дагаухар сона С. А. Торшхоеви Г. М. Кокадии шоай дивизе ветераний Совето бехарах Коталон цIей дезде Москве бахарах дагабувлаш багIача хана се царца нийсвелча

Вай Даьхен йIаьхача исторена юкъе цIаккха а сийле йожаргйоацача гIулакхех цаI да Дай-мехка Сийлахь-боккха тIом. Ха гаьна ме йоала кIоаргагIа, чIоагIагIа хургба цун маIана такхерца, цун турпалий депале вахар довзарца бола наьха безам. Цун тех-тIехьагIа кхы а дукхагIа хургба шиӣ историкаш, поэташа цун турпалех язъергъя башха-дика стихаш. ХIаранечун ши-шиӣ талантага хьежжа хургъя цар балхий кIоаргал. Дале а массане а цхьа юкъара белгало йолаш хургба цар кхоллам — сага эггара дезагIа дар, шоай вахар, ца ходеш Даьхе лорараштa баркал яхаш хургба уж. Царна юкъе цар дагалуваргва Дай-мехко дIадийхача дийнахьа шиӣ гражданина декхар дизза кхоачашдаьча миллионех цаI вола Торшхоев Iаллаудина СохIип а.

С. МУТАЛИЕВ.

Доккхал ду аз

Грозненски «Металлист» яхача завода электролабораторе вай республикерча промышленноста тайп-тайпарча доакъошкарча электрооборудованена профилактически тохкам бе безаш я. Цу гIулакха эша теоретически знанеш йолаш специалисташ ца хилар бахьан долаш кхо шу хьалха кхыча предприяте хьа а елларгйолаш дIаяьовла лаьрхIар энергосбыто из лаборатори. Цу хана цига балха хьожавир со энергосбыта кулгалхоша. Къона специалисташ кийч а беш лабораторе болх оьвлангара денз аргаьаькхха тоабе безилга белгалдаькхар.

Бе безар дукха болх бола кхетадора аз. Электролаборатори хьаийцар, долаш дар фуд хьежар, цига къахьегаш бола специалисташ малагIаш ба, цар мел говзал, низ ба хьежар со. Хьалхашка этта сурт ийрча дар. Ер ма вий аьнна шиӣ балхах дика кхеташ вода цхьаккха специалист вацар, кхыметтел электролабораторе начальника декхараш кхоачашдеш хиннар а. Из педагогически образовани йолаш вар. Цига къахьегаш мел бараш хьагул а баь электролабораторе болх цIенхаштта тоабе безарах дагаваьлар. Цу гIулакха эшаш да массане а шоай теоретически а практически а знанеш дакхъелга. ХIаьта цу гIулакха лаьрххIа йола курсаш хьаелла вIаштIехьдацар. Цудухьа айса 45 шера Iоаяь йоккха опыт. дикагIйола методаш дIайовзийташ шоай балхах кхетабе лаьрхIар цига къахьегаш бараш.

Iуйрийна боах дIаболабалехьа е сайрийна боах чакхбаьлча наладочни балхашта йола элементарни электротехника бIарчча курсаш ешаш чакхьяккха еза вай аьлча, цу гIулакха чIоагIа раьза хилар лабораторе болхлой. Из оаха да а дир. Цох доалаш дацар тха декхараш. Цар практически боах мишта бу хьожаш, кхерамзлен техника бокъонаш мишта кхоачашъю хьожаш хадданза тIахьожам лоаттабе бийзар. Халонаш нийслора царна юххьанца, гIалаташ дора, шоай професси едеппача болхлоша каст-каста хеттар ер мишта де деза яхаш. Хоза а хеташ цар деча хаттара жоп лора аз. Цхьан дийнахь ше цхьан производстве даьча профилактически тохкамех дола протокол хьахьекхар сога электролабораторе цхьан специалиста. ГIалат ваьйна моттигаш дIайовзийтар, из чIоагIа веха хьайзар.

— ХIама дергдац, из санна дола гIалат кхы ца нийсдалийта хьажа веза хьо, хIаьта хIанз сиха цу производстве дIа а вахa Iайха даь гIалат дIадаккха деза Iа, — аьлар аз. Уж санна дола масалаш кхы дукха а доаладе йиш я къона специалисташ кхебеш аз баьча балхах.

Кхо шу дизад цу хана денз. ХIанз йовзаргйоацаш хувцаеннай тха коллектив. Шоай балхах Iалаьмате дика кхеташ шоай аргIагIа къона специалисташ хьалкхебеш бола наставникаш ба массехк шу хьалха хинна ученикаш. Масала, Азиев СаIид электроналадчикий бригада бригадир ва, къахьегамхой Ленински райсовета депутат Завалока Лидия Ивановна инженер-наладчик я. ХIаьта электромонтер мара говзал йоацаш хинна Данилов Александр Дмитриевич хIанз воккхагIвола наладчик-инженер ва. Лоацца аьлча се цига къахьегаш волча кхаь шера 15 къона специалист хьалкхеваьа аз. Шоай професси дукха езаелийтарах, балхах дика кхетабарах чIоагIа баркал яхаш ба уж, цох сона дега тоам а хул.

ХIанз уж шоай аргIагIа керда балха баьхка нах наладчикий профессех кхетабеш ба. Азиев СаIида Iомавеш ва Тищенко Игорь, нов. Анищенкос дика шиӣ балхах кхетаваь нов. Данилов. Уж санна бараш кхы а ба тха лабораторе. ХIанз аз айса наладчикий балхах кхетабеш ба Иващенко Георгий Владимировичи Куцаль Владимири. Уж балхах дика кхеташ боагIа. Аз доккхал ду тха электролабораторе мел бола болхлой наладчикий балхах айса кхетабарахи цар дег тIара доагIача дешашца сайна баркал оалаш хиларахи.

М. БАРАБАНОВ,
Грозненски «Металлист» завода электролабораторе мастер.

«Къахьегама Сийле» яха орден лелаераша дувц

Казахстане вахаш кареерзайир аз механизатора професси. Керттерча дакъе комбайнер волаш болх бир. «Ингушский» совхозе из вIашагIъеллача дийнахьа денз къахьегаш хьавоагIа со.

ИйслагIа пятилетка йолалуш республика кхыча механизатораша санна сай торонашка а хьежа доккхий декхараш тIанийцар аз. Кхаь шера кхоачашйир аз ялат чуэцара план а социалистически декхар а.

Иштта ийслагIча пятилетка планагIа 900 гектара тIара ялат чуда дезача 1952 гектара тIара чудера. Къаьстта дика хьокхамаш гойта карагIдаьлар сова соахка. План 180 гектар йолаш, 877 гектара тIара хьекха 3900 тонн ялат аьрдар. Цу толамо района механизатораштa юкъе вьржа хиннача яхье хьалхле яккха карагIдалийтар.

Укх шера кхебергбола хьувкъам чуэца кийчо еш ба хIанз тха боахама комбайнераш. Пхийтта комбайн хIанззе а кийча я совхозе. Сай агрегат тоа а яь, кхыча механизаторашта новкъостал деш ва со хIана.

КПСС ЦК партега, советски халкъага даьча Кхайкарала жоп луш, Дай-мехка Сийлахь-боккхача тIем тIа Коталон яьккха 30 шу дизара сийна тIехь тIайоагIача хана кхы а дикагIа къахьега дош лу аз.

Х. ГЕТАГАЖЕВ.
«Ингушский» совхоза механизатор, III степена «Къахьегама Сийле» яха орден лелаер.

Хоржамашкара хоржамашка

ЮРТА ЭРГАЛОНАШ

Йоккхача автотрассера дIахьежача дика гуш я Наурски районера Николаевская станица. Гувпа тIа граждански тIем тIа байнарий сийна дегIача памятника улув да дехьен секьен гаьнаш ягIача тротуара тIа гIолла юртагахьа дIалестар со.

Белгала да юрта дукхха эргалонаш хиннилга. Хьалха боаьаш бар аз хIанз гIа боаха тротуар в, цун гонахьара гаьнаш а, хьалдаь латта тайп-тайпара гIирсаш я. Колхоза правленена дIатIаккхачалехьа аьрда оагIорахьа цIена хьалдаь кхоъ шишша квартира йола цIа да. Укхаза шоай вахар дIадоладаьд къоначар кердача дезалаша.

Укх тIеххьарча хана чIоагIъеннай, республике хьалха латтараштa юкъе дIаэттай укх юртара «Красное знамя» яха колхоз. Цун коллективо пятилетка керттера заданеш диъ шера кхоачашъяьй. ДукхагIа хьалъе баьннаб боахаме экономика дегIайоалаяра, шиӣ керттера дакъа — хьайбай боахам промышленни дарда тIа баккхара, доакъара база чIоагIъяра эшаш йола объекташ.

Боахама доалахьа хIанз 30 эзар устагIа, бетташ 460 етт а болаш 1734 бежан да.

ХIана хьалъеш я беттача 800 Iатта лаьрхIа комплекс, хIаьта чуоттабаь 5 эзар устагIа кхоаба площадкаш хIанз болх беш я. Иштта соахка денз пайда ийбе баьннаб колхозе. Тийрка бистошка хьаьача культурни даьгIенех. Цох доккха беркат даьлар. 1973 шера дIайийнача баьций 41 эзар центнер чуийцача метте дIадахача шера чуепар 93 эзар центнер хилар. Боахаме дукхагIа кийчъе баьлар сенаж, баьцах доаккха хьоар. Ялата, баьцадаараштa дикагIа довл де йиш хулийт колхозага овощехранилищен къайла хьаттеи хьаяр бахьан долаш. Боахама экономика дегIайоалаяра, юртхоша дIадехараш, цар хьашташ, наказаш кхоачашдара депутаташ, активисташ, баха нах оарцагIбахар гIулакх дика ваIштIехьдаькхад станични Совето.

Цу хьакъехьа дувца дукха долаш ва станични Совета председатель нов. Величко.

— 1973 шера хьалъяь яьннай тха юрта хьайбаш леладерий берашта лаьрхIа йола шозза вIаштIаръяь интернат. Цига хIанз дешаш да жа Iуй, хьайбаш леладерий 150 бер. Цул тIехьагIа цхьа шу даьлча столови а яьй цига. Совета рузкъа дIа а дахийта юрта центре асфальт буллаш наькъаш тоадаьд. Цу тайпара никъ биллаб Краснознаменная яхача улицагIа 700 метр дIоахала.

Колхоза правленера хIанз агитпункт чуйолча клубе волаш Совета председатела автотрассера хьабоагIа тротуар клуба IотIакхаччалца билла чакхбоаккхаргба оаха, яхаш сона дийцар кастта даь доаккхаргхиларх дог тийшар са цига чуийнна болх беш йоалла бульдозери нахи бIаргабайча.

Сона дика дагадоагIа клуба гонахье хьалха дIаегIа га, кхыдараш ца хилар бахьан долаш безаме йоацаш хиналга. ХIанз дегIайоагIаш латт цига дика тоадаьча лаьтта дIаегIа гаьнаш, зизай клумба а я укхаза. Ма-дарра аьлча, юрта укх тIеххьарча хана дIаегIай 1,5 эзар га. Цо станица сибат тоадаьд, юртхой сапаргIата даькхад.

Къаьстта чIоагIа йоакхо ю хIанз бурунни аренашка къахьегача жа Iуй балха а вахара а хьалаш тоадара. Царна массехк керда кошара, чубаха дIенош хьалдаьд. Иштта кхоачашдаь даьннад жа Iуй дезалашта газови баллонаш лоаттаелга дIадехаш даь наказ а. Дахкаш дола жа леладеча ерригача кошарашка свет чуйиллай. Уж декхараш кхоачашдеча дика камаьхал йоалаш ба станични Совета депутаташ В. Н. Мунич, Я. Хунариков, М. М. Чачаев, А. П. Колгинова, М. Н. Кочерук.

Депутата В. Н. Дрогинеи уличии комитета председатела Испахиев Шамалеи инициативагIа общественноста низаца 500 метр дIоахала водопровод хьаяьй. Райцентрера станице кхаччалца автобус ухилга, станице бахача пенсионерашта, школа, интерната, больница болхлошта тикашка шурий продукташ хулийтилга Iалащдаьд. Укх цхьан - шин шера 40 гаргга автомашина ийцай юртхоша, хIаьта телевизор йоацаш атта цIа дац юрта.

...Со юртара араваьнна автотрасса IотIакхаьчача укхаза дагIача граждански тIема памятника юхе, никъ юкъе мара боацаш, Дай-мехка Сийлахь-боккхача тIем тIа байнарий сийна сийхбенна монумент хьалъеш боахка нах бIаргабайра сона.

С. МАЙСИГОВ.

Тха дош чIоагIа да

Дукхха гIирсаш хьалдеча дакъа лаьцад № 8 йолча гIишлон-монтажни управлене чуйоагIача тха комплексни бригада. ХIанзалца вай городе бахача наха лаьрхIа хьал мел даьчул хозагIа да Грозне керттерча Ленина цIи лелаеча улицагIа хьалдеш дола ийссаза вIаштIардаь цIа. Цу цIен хьалхара блок яь а яьнна бахача нахага дIакхаьчай. ХIанз хьалъяь яла йоал шоллагIа блок а. Вешта цIа ше-м бIаьрчча квартал дIалоацаш доккха хургда.

Доккха а арахьара тIахьежача хоза а хиларал совгIа, хIара квартире сага мел эшар долаш хургда из.

КIал Iотеха ий паркетни хургда, ванни цIагIа пенех кафельни плитка тохаргья. Тхоашка доагIача даькъе кердача цIеношка баха ховшаргболча наха цхьанна тайпара бохам хургбоацаш де гIерт тхо деррига балхаш.

Дезача цIейшта — фашистски Германи эшаяь 30 шу дизараи ЦхьоалагIча маяи сийна доккхий социалистически декхараш тIанийцадар тха бригада коллективо. Уж толамца кхоачашдеш да. Кхоачамба март бетта план оаха 160 процент кхоачашъяьй аьлча. Кхы лохагIа дац балха хьокхамаш апрель бетта а. ЦхьоалагIа май тIакхачале тха бригада коллективо дош деннадар шоллагIча блоке шин лестничнии клеткана штукатурка яь яккха а, сапузлай пенашта а ийна а кафельни плитка тоха. Из дош кхоачашдаьд ала йиш йолаш да тхо.

Мишта вIаштIехьдоал план тIеххкхоачашъе а болх дика бе а? Бригадера дукхха болхлой массехк говзал йолаш ба. ХIаьта ши говзал йоацаш-м цхьаккха а вац бригаде. Масала, бригада ветеран вла мегаргдолаш волча Титов Николая йизза кареерзаяьй штукатура, маляра, моториста, каменщика говзалаш. Цул кхы дукха тIехьабусаш бац кхыбола болхлой а. Цудухьа 26 сагах латтача бригадера моллагIа саг цхьа бахьан нийсденна балха вара ца ваьлча цун метта дIаотт моллагIа.

Вешта, духхьал болх харах, хIаранена массехк говзал йовзаш хиларах хьахинна Iац толам. Эшшача новкъоста когаметта дIаотта ловш хилар а бригада юкъарча гIулакхах хIаране дог лазаш хилар а тха коллектив барт болаш хилар да аьнна хет сона. Тайп-тайпарча къамех бола нах: украинцаш, эрсий, молдаванаш, нохчий, гIалгIай, жугтий догуйла цаI йолаш къахьегаш ба.

Дуккхача шерашка цхьан болх беш хьавоагIа со Титов Николайца, Мадаев Александрица, Семина Ефросиньяйца. Гулуца Верайца, Казаева Сабилаца, иштта кхычарца.

Уж са повкъостий тха бригаде а ерригача тха управлене коллективо а сий деш, доккхийча правительственни совгIаташца, Сийлен грамоташца белгалбаьха ба.

Царгара масал эцаш, цар новкъосталца шоай говзал дIахо лакхъеш къахьег дукха ха йоацаш профтехучилище а яьккха бригаде керда баьхкача къоначa болхлоша Когачигова Людмилас, Григорьев Александра, Чидаева Думас, иштта кхычар а.

Къоначa болхлошта къаьстта чIоагIа терко еш а, царна шоай опыт дIалуш а ба къаьнагIбола болхлой. Цу даькъе белгалъяьккха лов 22 шера гIишлонхо йолаш хьайоагIа ЦIеча Байракха орден лелаеш йола Семина Ефросинья Ивановна. Къоначa болхлой говзал лакхъяр, балхацара цар безам совбаккхар, общественни вахара уж юкъеозар — из да Ефросинья Ивановна шиӣ лоIамагIа тIанийца декхар. Из ше а я хьинаре общественница — кхерамзлен техника общественни инспектора гIулакхаш тешшаме кхоачашду цо.

ТIеххьара ала лов сона июнь бетта яь яккха езаш йола доккхача цIен шоллагIа блок май бетта эксплуатаце дIаяла лерхIаш йолга. ТIанийца декхараш дизза кхоачашдара тхона чIоагIа новкъостал ду Кочетков Петр Серафимовича бригадаца оаха лаьцача социалистически яхьо.

Хьалхарча квартале санна укх шоллагIча квартале а цу яхье хьалхара моттиг тхоашка хилийта хьожаргда тхо.

А. ФЛИГЕЛЬ,
Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене СМУ-8 комплексни бригада бригадир.

«Назрановский» совхозе дикагIчарех лоархIаш я Аьлте-Юртарча отделенера Беков Махьмад-Гире кулгал деш йола йиълагIа бригада. 1974 шера лаьттанцарен хьайбашкарен йоалла продукташ алсамъяхар духьа яьржача Ерригсоюзни социалистически яхье башхадика толамаш дахарах цун коллектива еннай СССР юрта боахама Министерства Сийлен грамота а 1000 сом ахчан преми а.

КарагIдийнна толамаш чIоагIдеш къахьега лерхI бригадо йиъслагIа пятилетка чакхйоалача укх шера. Цудухьа тIаийца декхараш а совхкарчул доккхагIа да. Бригадерча механизатораша а болхлоша а дош деннад шоай доалакьерча лаьттан хIара гектара тIара 22 центнерал кIезигагIа доацаш гурахьа дийна ялат, 35 центнер фуалъяьха хьажкIаш, 12 центнер генараш чуэца.

— Гурахьа дийна ялат къаьстта дика да № 4 йолча бригаде, — йоах Аьлте-Юртарча отделене агронома Мальсагов МаIиса. — Из дIадийнача 861 гектара тIа кхоачамболаш хьоанал хургйолаш къахьийтад оаха. Юкъера лаьрхIача хьаьн гектара тIа тессай 2 центнер аммиачни селитра, кхыйола минеральни удобренеш. Цу гIулакхо тешам болаш лакхбергба ялатий хьувкъам.

1-гIа Май хьатIакхоачача денношка хьажкIаш дIаювш бар бригадера механизатораш. Укх шера 600 гектара тIа ялата лаьрхIа хьажкIаш кхееш 3 механизированни звено я цига. Шоай балха нормаш 140—150 процент кхоачаш я еш, белгалбаьнна дика къахьегаш ба хьажкIаш дIаювча механизатораш Яковлева Лида Ивановна, Арчаков Iалихан, Бичиев ИбрахIим, кхыбараш. Шоаш доаха толамаш дерригача дунен тIарча къахьегамхой дезача денна — 1-тIча Майна кетаду цар.

Лакхерча сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) тракторист Л. Яковлева, бригадир М.-Г. Беков, агроном М. Мальсагов шоай де деза аргIанара декхараш дувцаш ба.

Лохерча сурта тIа: хьажкIаш дIаювш ба трактористаш А. Арчаков, И. Бичиев, Х. Хачубаров, Ю. Дидигов.

И. ПЛИЕВА сурташ.

КЪОНАЧАРНА ХЬЕХАМ ТЕЛАРАШ

ХIара шера юкъера школаш, профессионально - технически училищаш чакхъяьха, дукха нах балха ух тха заводе. Предприятера дерригa а хIана дац аьнна царна керда да: хIара дийнахьа шоашца вIашагIбетталуши гуши бола нах, производственни процессаш, станокаш, кхыдараш. Керда балха вена саг безаме тIаэцар, цунна къахьегами шийн хургйола професси езаялийтар лоархIамен бехктокхамен гIулакх да. Цох тийша да, дIахонистически кхетам балара йола методика йовзийтай.

Сона лалла къахьегаш ва са хьалха хинна ученик Сагов Йоакъап. ХIанз токарь-универсал ва из, шийн пхе шера задани дIададахача шера декабрь бетта кхоачашъяьй цо. Иштта къахьегаш хиларах «1974 шера социалистически яхье котваьннарь» яха сийлен знак а еннай Йоакъапа. Шийна карагIдаьнначох кхоачамбаь Iеш оамал яц цуи. Шийн къахьегама толамаш кхы тIа а тоадеш хIара нар а ерригача предприяте коллективо а доахаргдола къахьегима толамаш. Цу лаькъе шоай хьинар кхо на деш къахьег предприятерча наставникаша.

ВЛКСМ XVII съезде КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева аьлар: «наставникий болам дуккха бараша дакъа а лоацаш вай мехка ерригача моттигашка, ерригача заводашка, фабрикашка, шахташка, рудникашка, гIишлошъеча, колхозашка, совхозашка хилар лов. Из башха дика, сийдолаш гIулакх да, новкъостий. Оаха тIахьех шо из хьаллацара».

ХIаьта дукха ха йоаццаш ВЦСПС Президиумой ВЛКСМ ЦК-и тIайийцар «Къонача болхлойи колхозхойи наставникий болам дIахо шерра дегIабоалабара» бола лоархIаме сочам. Цу тIа белгалдаьхад наставникий балхах дола кертера лостамаш. коммунистически къахьегама гIулакхагара дIадоладенна кагирхойи мехкарийн мукъача ханах кхетамца пайда эцарга кхачалца. ХIанз цу сочам тIа ма-аллара къахьега гIерт со а.

Профессионально - технически училище чакх а яьккха 1949 шера къахьега волавелар со. ЦIаккха вицлургвац сона Кушмуруински депо духхьаша сай наставник хинна токарь Кусик Василий. Цо Iомадир сона дуккхадар: хьинаре къахьегилга, балха хIара минутах бизза пайда эцилга. Са балхах ка ца йоалаш моттиг ийсъелча сиха сона тIа а вайя новкъостал дора, хьехар дора, шийн опыт хьалора. Иштта къахьегар бахьан долаш шергара шерга лакхлора са балха говзал, лекхарча раьрида токарь хилар сох.

Барайтта шу дузаш латт ГI. Ахриева цIерагIча Назрановски «Электроинструмент» заводе аз къахьега. ХIара шера тха цехе а дукха боагIа училища чакхъяьккха бола къона специалисташ. Царех итташ бараш балхах дика кхета а баь предприяте дикагIбола производственникаш лоархIаш къахьегаш ба. Сайна мел хоаш дола дикадар царна дIадовзийтара сай низ кхобаьбац аз, коммунистически хьисапе къахьега Iомабаьб, кIоаргагIа довзийтад училище шоаш теоретически Iомадаьр, коммунистически кхетам балара йола методика йовзийтай.

сменагIа нормаш 170 процент кхоачашъеш къахьег цо пятилетка тIеххьарча шера а. Йоакъапа дика кийчъю завода оборудованена эша оатхалаш а, кхыметтале пневматически прессашта эша эксцентрикови вал кийчъелга а чоалхане болх лархIац цо.

ТIехдика производственник хиларал совгIа хьинаре дакъа лоац цо общественни балха тIа а. Цо цIенен дизза кхоачашду къахьегамхой Назрановски райсовета депутатен цеха парторганизаце секретарен декхараш. Укх тIеххьарча диъ шера Йоакъапа токара балхах кхетаваьв ткъаьх специалист, хIанз шийн опыт дIа а луш цо Iомавеш волча Костоев Хьасана а шийн смении нормаш 105 процент кхоачашъю. Кастта шоллагIа разряд лургйолаш я цунна а.

Аз балхах кхета а ваь хIанз заводе дикагIа лоархIача производственникех цаI ва Гайсанов Казбек а. Хьалхарча юхьигах нормаш кхоачашъяцар къонача токара. Хадданза цуй йоакхо ярах, дикагIйола опыт йовзийташ новкъостал дарах социалистически яхье хьалха латтараштa юкъевахар. ХIанз коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи лелаеши «1974 шера социалистически яхье котваьннар» яха сийлен знак еннен ва из. Профсоюза цехкома члена декхараш а дика кхоачашду цо.

Цхьа шу гаргтача хана заводе къахьегаш хилар аз шийн професси езаялийта, балхах кхетаваь вола Гизатуллин Анвар. Деңгара денга токара говзал кIоаргагIа Iомаеш башхадика производственник хилар цунах а. ХIанз советски эскаре гIулакх деш тIемен политически кийчони отличник волаш ва из. ЧIоагIа сона тоам хулаш каьхаташ ух цунгара ше къахьегам беза, халонех бIу къожабергбоацаш Iомаварах. Духхьашха ше къахьегама никъ дIаболабаьча юха балха воагIаргва со яхаш яздy.

Къахьегама кагирхой наставник хилар сийдолаши цунца лаьцна бехктокхамен гIулакх да. Из иштта кхета а деш къона специалисташ кхебеш хьехам луш дукха болхлой ба тха заводе.

М.-Г. МАЛЬСАГОВ,
ГI. Ахриева цIерагIча Назрановски «Электроинструмент» завода токарь.

Пятилетка кхоачашъяьраш

НОВКЪОСТИЙ ТЕШАМ БОАБЕРГБАЦ

Грозненски «Нефтехимзапчасть» завода болхлошта къаьстта белгала да пятилетка тIеххьарча шера дездеш дола таханара ЦхьоалагIа майи сийлахь-йоккха Котало яьккха 30 шу дизара цIейи. ХIана аьлча, царех дуккханеша кхоачашъяьй шоай пхе шера заданеш. Цудухьа ба уж дог гIоздаьнна.

Цхьа шу совгIа ха я аз сай пхе шера задани кхоачаш а яь тIайоагIача пятилетка календарагIа къахьега. Иа духхьал айса баьккха къахьегама толам лархIац аз. Цох дакъа доал сона лалла къахьегаш болча ветеранийи, наставникийи, ерригача коллектива. Тха заводе традици а хинна дIаэттад тахан социалистически яхье хьалха латтачун карагIдаьннар кхоана массане а норма хила еза яха гIулакх. Цудухьа яхье котваьнначо шийн опыт, дикагIйола методаш дIайовзийт улув воаллачунна, шийн низ кхоачар ду из шийна тIехьакхевара.

ХIанз тхо долча керда балха баькха нах Iомабеш со вале а диъ шу хьалха уж санна вар со се. Лакхе цIераш яьхараша а кхычар а езаялийтар сона токара професси. Завода коммунистий боккха тешам белар сох. 1972 шера шоай мугIарашка дIаийцар цар со. ДIадахача шера партбюро членалла а хержар. Иштта цар сох бенна тешам боа ца беш хьинаре къахьегарах вIаштIехьдаьлар пхе шера задани кхоачашъе.

Ш. УМАРОВ,
Грозненски «Нефтехимзапчасть» завода токарь.

ЯХЬЕ КОТЪЯЛА ХЬОЖАРГЬЯ

ХIара шера дика толамаш доах тха шурий-товарни ферма коллективо. Дика дIадоладаьд ер шу а. Хьалхарча квартала планагIа пачхаьхалкхенга 830 центнер йохка езаш хиннача 943 центнер шура ехкар. Шоай хьокхамаш кхы лоха ца деш болх бир ферма хьайбаш леладераша шоллагIча квартала хьалхарча бетта а.

Ткъаь диълагIа шу да со се хьайбаш леладеш йола. ХIаьта тха совхоза кхоалагIча ферме из вIашагIъеллача дийнахьа денз болх бу аз.

Шура яккхара пятилетка кхаь шеран бархI беттан кхоачашйир аз. ХIаьта дIадахача шера хIара кхоабача Iаттагара планагIа 2700 килограмм мара яккха ца езача 4077 килограмм шура яьккхар. Цу гIулакхо торо хилийтар района доаркашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яккха.

Са къахьегама боккха мах баьб партеи правительстваи. Укх шера Къахьегама ЦIеча Байракха орден елар сона. Цу совгIато дIахо йодача хана кхы а дикагIа къахьега декхарийла ю со. Укх шера хIора кхоабача Iаттагара 5000 килограмм шура яккха декхар тIейицад аз. ЛаьрхIар кхоачашдергда аз, хьинар кхо ца деш къахьегаш. Сайна хоар, могар дергда тха ферма къоначо дерригача новкъостий дара а.

П. ТИМЕРБУЛАТОВА,
Урус-Мартановски района «Горец» совхоза доярка, Къахьегама ЦIеча Байракха орден лелавер.

ЛАЬТТА ЛЕЛАДАРА КУЛЬТУРА ТОА А ЕШ

Совхка «40 лет Октября» яхача колхоза хинна йиъкагIа бригада хIанз керда вIашагIъеллача «Терек» совхоза йиълагIа отделени я. Укх тIеххьарча шера отделене къахьегамхой эзари пхи бIаьи гектара тIа тайп-тайпара культураш кхеезаш ба.

ХIара гектара тIара гурахьа дийнача ялатий 30 центнер, дуга—40, шекара свекла—350, хьажкIаш — 40 центнер чуэца дош деннад отделене кхаш леладераша укх шера. Мишта кхоачашде лерхI цар из? Эггара хьалха лаьтта леладара культура эргаьккха тоаярца дага ба уж цу хьокхамашка кхача. Фу даьд, фу де лерхI цу хьакъехьа?

Эггара хьалха гурахьа йийнача культурех. Уж ерригаш а хий дуллача лаьтта, дIадув фу цхьоалагIча класса долаш, хIаьта фу дIаделехьа чудуийташ хий а дуллаш, минеральни удобрени а тоссаш дIайийра. Соахка бIаьсти тессачул дуккагIа, хIара гектара тIа дукха хIама ца эпаш кхоккха центнер кхоачийташ суперфосфатаца подкормка йир. Дика хьатIадаьннад кIа. Укх деношка вегетационни хьисапе хий дилла доладаьд оаха. Из болх беш ба хий дуллача бригадера Исраилов Iимран, Индербиев Джуния.

Лаьтта леладара культура тоаеча къаьстта боккха пайда эц оаха минеральни, органически удобренеех.

Иштта, шекара свекла дIае лаьтта кийчдеш, хIаьта из культура дIаювш цкъа ворхIворхI центнер кхоачийташ, шозлагIа бархI-бархI центнер кхоачийташ хIара гектара тIа хIанзле 15 центнер минеральни удобрени йиллай. ХIаьта свекла кIезиг-дукха лакхъелча хIара гектара тIа кхы а кхоккха центнер кхоачийташ азотни удобрени тоссаргья хий а дуллаш. Цу тайпара, укх шера шекара свекла дIайийнача хIара гектара юкъера лаьрхIача 18 центнер минеральни удобрени кхоачийтаргья оаха. ХIаьта соахка гектара тIа тесса еррига минеральни удобрени 14 центнер мара хиланзар.

ДIайийна яьнай ялата, силоса хьажкIаш, гидуаргаш. Шекара свекла санна агротехника бокъонаш дика лораеш дIайийра уж культураш а.

Тха совхоз дуга кхедара специализаци еш я. ХIанз дIаде доладаьд дуга. ХIара трактора тIехьа шишша сеялка я, царна тIехьатесса катокаш я. Лаьтта тIехьнахьа дижа фу Iоъкъайладоакх цар. ДIадув фу дерригa а цхьоалагIча классах да. Фуца цхьана хIара гектара тIа кхоккха центнер кхоачийташ минеральни удобрени тоес. Гурахьа йийнача культураштa дилла даьча дуга чекашка чухецаргда хий.

Укх шера хIара гектара тIара 40 центнер чуэца социалистически декхар тIаийца дале а 50 центнер дуга чуэца дага ба отделене дуга кхедераш. Из де цар низ дIакхоачаргхилараx теш со.

БIаьстан кхашкара балхаш деш хьинаре къахьийгар механизатораша Рашидов Ширвание, Сулиманов Рашидбека, Дибиров Норlе, вежараша Рашидовгlар Iаьржен Сиием, кхычар.

Хьалхашка латта декхараш кхоачаш а даь хургйолча КПСС XXV съезда толамашца накъабахара кхоачаш шоай низ дIакхоачар дергда тха отделене къахьегамхоша.

Х. АЛАКАЕВ,
Гудермесски района «Терек» совхоза отделене управляющи, СССР Лакхехьарча Совета депутат, Октябрьски Революце орден лелавер.

ДЕПУТАТ

Бакура Москве бодача боккхача новкъа йисте, аьрда оагIорахьа улл Наьсар чухь хозагIчарех йола Яндаре яха юрт. Iалама хозал холу укхаза массанахьа а. БIаьстан хоза дувхар дийха, баьццара кIувс тесса укх лоаман босеш, хьу, гурахьа ялаташ дIалийна кхаш. ХIаьта генараш, хьажкIаш хургйола кхаш хIанзэрчоа Iаьржа бос болаш да. Укхаза хIанз мара сихденнадац хIажкIаш дIаера балхаш.

— Укх шера доккхий декхараш тIаийцад тха звеноша, — йоах совхоз - техникума керттерча агронома Султыгов Мухьмада. — Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара оаха чуэца лерхI 22 центнер гурахьа дийна ялат, 30 центнер фуалъяьха хьажкIаш, 14 центнер генараш. Хьалха дIаюв юртбоахама культураш дикагIча агротехнически хана дIайийна даьннад тхо. Укх деношка йистедаьннад генараш дIадийна а. ХIанз ялатан силосан лаьрхIа хьажкIаш дIаювш да тхо.

— Мелий шун хьажкIаш? — хетт оаха.

— Еррига хьажкIаш 700 гектар я. Царех 300 гектара тIа ялата лаьрхIа кхеергья оаха. Уж лелаеш шиъ механизированни звено я.

— Мичахьа йоахк хьажкIаш дIаюв агрегаташ?

— ГIаьзи коа IотIакхачалехьа, аьрда оагIорахьа...

...ХьажкIаш дIаювш боахка механизатораш болча долхаш агрономагa нов. Султыговга дIадувц оаха оахаш дена гIулакх.

— Часыгов Паша тха дикагIболча механизаторех ва,— йоах Мухьмада. — Из а царца ва.

Кхай тIа тхо дIакхаьчача цхьа трактор мара яцар.

— Агрегаташ гон тIа кхачарга хьежаш латт тхо, — йоах шийн трактора тIехьайийзача тележкаца дIаде хьажкIий фу дахьаш венача механизатора Даурбеков Арсангире. — Укх сахьата хьекховчаргба уж.

Дукха ха ялалехьа хьагучаьлар цхьаннена тIехьа вож а йолаш мугIарагIа хьэйоагIа агрегаташ. Гон тIа кхаьчача хьажкIий фу дахьаш енача трактора хьатIаяхкар уж.

— Ераш ба-кх тха дикагIбола механизатораш Часыгов Паша, Котиев Дауд, Евлоев Юсуп, — йоах агронома.

Хьатаро бос болаш, юкъерча дегIара, хетаргахь 45 шу хургдолаш саг ва Часыгов Паша. Сих а ца луш ду цо ше деш дола къамаьл.

— Ер шу къаьстта боккхача лоархIаме да вай мехкарча наха, — йоах Пашас. — Даймехка Сийлахь - боккхача тIем тIа фашистски Германи эшаеш советски халкъо яьккхача Коталон 30 шу дуза ди хьатIакхача йисар дукха ха яц. Цу дезача ден сийна къахьегама гахте а этта балхаш ду оаха.

— Хьа звенос мел хьажкIаш кхею укх шера?

— Са звено хьажкIаш кхееш яц, — йоах Часыгова, — оаха генараш кхеду. 300 гектара тIа уж дIадийна даьннад тхо хьогте а. ХIаьта укхаза хьажкIаш дIае новкъостал деш ва со.

— Паша, Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат хье хилабах тарра, харжархой хьашташ кхоачашдеш Iайха даьча гIулакхех Iа дувцар ловра тхона?

— Хоржамашкара хоржамашка хиина хувцамаш дувца велча-м дукха ха езаргья, — йоах Часыгова борд бордах вела а къежаш. — Со Пхьилекъонгий - Юртарча № 95 йолча хоржамий округе гIолла хержа ва. Цудухьа, цу юрта бахача наьха хьашташ кхоачашде декхарийла ва со эггара хьалха.

— Паша, новкъостий йистеваьна хьога хьежаш ба, — йоах тха къамаьла хьажаш вола механизатора Даурбеков Арсангире.

— Депутата гIулакхаш тхо кхай тIара даьча дийцача бакъахьа хетар сона вай, — бехк ма бахкалахаь аьле шийн тракторни бригаде хьабаьхкачул тIехьагIа.

— Пхьилекъонгий - Юртарча наха каьхат дайтадар согa школаш ца тоъар бахьан долаш кхаь сменагIа дешаш да тха бераш, — къамаьл де волалу Часыгов. — Из гIулакх техкар аз. Цар яздаьр ниийса хиннадар. Кхы хьем ца беш оарцагIваьлар берий гIулакха. Дукха дийлар, дукха дийцар цу хьакъехьа. Юххера кхоачаш а хилар из. ХIанз цу юрта кхы цхьаькха а керда школа хьалъяьй.

Пашас саббарагIа ду къамаьл. Наьха хьашташ кхоачашдеш ше даьча гIулакхех дувц. Из оарцагIваьнна, цун новкъостаца вIаштIехьдаьлар ГIаьзе ковнен Пхьилекъонгий - Юртан юкъе гIолла IодоагIача Шолжа тIагIолла тIий тилла. Депутата Часыгова тIо деш дукха наькъаш, тIый тоадаьд юрта, гаьнаш егIай. МассагIа механизатор венав из волча цхьаца гIулакх дахьаш. Царех цхьаккхе а юха вахийтавац Пашас цо деначa гIулакхага ца хьожаш, из кхоачашдара шийн низ дIакхоачар ца деш.

Шоай юрта — Яндаре а кIезига гIулакхаш дац депутата Часыговна карагIдийна. Пашийна дагадохарах хIанз тракторни бригаде IотIабоагIача наькъ тIа жагIа буллаш ба механизатораш.

— Балхах мукъадолаш моттиг ма ийсъялиге а, кхы хьем боацаш жагIа ба болх тха механизатораш. ХIанз сихагIа дола кхашкара балхаш чакхдаьлча, берригаш оарцагIа баргба уж цу гIулакха. Котталон ди — 9-гIа май хьатIакхачалехьа бригаде хьатIабоагIаш бола берригa никъ жагIа билла тоабаь дарг да тхо, — йоах депутато.

Юртхоша безамца цIи йоаккх Часыгов Паший. Царна хов цо дIадоладаь моллагIа хIама дизза кхоачашхургдолга, балхах цуй ка яргйолга.

18-гIа шу да Пашас Яндарерча отделене механизаторалла болх бу. ХIаьта механизированни звенонна из керте латта 10 шу совгIа ха я. Цу юкъа чот яь варгвоацаш дукха хьажкIаш, генараш дIаденнад цо пачхаьхалкхенна. ХIаьта Даьхено а ца зуваш дитадац Пашас хьегаш дола къа. Цунна еннай Къахьегама ЦIеча Байракха орден, «За трудовую доблесть» яха медаль, хIаьта совхоз - техникума кулгалхошеи партийни организацеи цун къахьегам белгалбаьхаб сийлен грамоташ, мах бола совгIаташ теларца.

Дика механизатор хиина Iац Часыгов Паша. Из ва шийн дезала дика да а. Ялх бер да цун. Шоай Даьхе езаш, цунна мутIахьа болаш, интернациональни кхетам болаш халкхебе гIерт из шийн къонгаши мехкарийи. БоккхагIбараш болх беш ба, хIаьта зIамагIбараш Яндарерча юкъерча школе дешаш ба.

...Маьрхаа ха хинйай. Сахьта я Яндаре. СалоIаш ба балхара цIабаьхка Часыгов Паший. Цхьабаьхка Часыгов Паший ... Шийн хаьржархоша вIашагIкхета везаш ва депутат. Цудухьа цу гIулакха кийчча ва из.

Р. МАЛЬСАГОВ.

СИХАГIА, КIОАРГАГIА

Репортаж

Довкъашта, гувнашта юкъе гIолла чакхъюваш сиха йода тха машина. Горагорски яхача поселка гарга кхавчача дIа-юха мел хьежача гуш я малхо сийрдаьха, лаьттан чейашкара мехкдаьтта хьалъуваш латта станокаш-качалкаш. Болхлой поселкера дукха гаьна валалехьа гучайоал лаккха шоай бовхьаш уагIдахийта латта буровой вышкаш.

Уж я номераш 83. 111 йолча буровой вышкаш.

— Ханал ах бутт хьалха биъ бетта плани тIаийца социалистически декхараши кхоачаш а даь май бетта чотах къахьегаш я уж шаккхе коллектив, — дувц тхоцарча № 93 йолча буровой начальника Мерзоев Мерза Баудиновича.

— Сенах хов хьона из? — хаьттар оаха цунга.

— Дукккача хана денз царца социалистически яхь лелаеш я № 93 йолча тха буровой коллектив, — йоах Мерза Баудиновича. — НагахьакIира дIадодац баьча балха оаха цхьана итогаш ца еш, цудухьа хов.

Тха къамаьл чакхдалалехьа гучаьлар вIаши юхе латта номераш 111, 93 йолча буровой вышкаш. Иттех минут йоаллашехьа дIакхаьчар № 93 йола буровой йолча.

— Чуйийна шоай болх беш боахкар нах.

— ГIулакхаш мишта вай, кIантий? — машина тIера Iовоаллаше а хаьттар Мерза Баудиновича.

— ЛерттIа да, начальник! — жоп делар цхьанне.

Цул тIехьагIа лаборантка Ахмадова Марема дIатIавахар из.

— ТIаккха маркхал? — аьлар цо.

— Маркхал а дика ба, — бIубенна жоп делар Марема.

Нахаца къамаьл даь а массанахьа хьежа а ваьнначул тIехьагIа Мерза Баудиновича дийцар тхона:

ДIадахача шера октябрь бетта доладелар тхо № 93 йола скважина яккха. ХIанале 3360 метр совгIа кIоаргденнад бурув. хIаьта проектах тоха дезар 4150 метр да. Бетта цхьан станокаца бурув тохара сухал 640 метрга кхаьчай, норма 305 метр мара йоацача. Иштта оаха къахьегарах ЦхьоалагIча майна, хьатIадоагIача сийлахьйоккха Котало яьккха 30 шу дузача цIейна дика совгIат а кийчдеш 22 апреле биъ бетта план дика тIеккхоачашъяьй тха коллективо.

— Мишта вIаштIехьдаьннад шун уж толамаш даха?

— Керттерлар да социалистически яхье баьнача бурув деттараша, цар гIопчаша авари ца хулийташ, балха ханах, бурвльни инструментех бизза пайда эцар, сменийи мастераша Кичоев Хасе, Займалинов Владимира, кхычар бурув тохара режим ниъса лелаяр, — аьлар Мерза Баудиновича.

Укх деношка боккха кхаь хиннаб бригада болхлошта. Яхье башхалла дика къахьегама толамаш дахарах «управлене дикагIйола бурув бригада» яха цIи тIайиннад хьийна, цIи еннай цуна.

Б. КОСТОЕВ.

Укх тIеххьарча шерашка Грознерча мехкдаьтта чакхдоахача заводашкара, химически комбинатера, кхыча предприятешкара дIауха хиш цIендендолa сооруженеш хьалъеха дукха балхаш ду. ХIанз В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе хьалъеш я йоккха доарахIе блок. Цига хургья заводера хьадоагIа хий цIендеш йола ший насосаш латта насосни, пхиъ градирни, хих мехкдаьтта продукташ дIакъестаю кхоъ нефтеотделитель. Укхаза хургья мехкдаьтта продукташ хьалуваш йола емкосташ, электроподстанци. Цхьан дийнахь-буса 250 эзар кубически метр сов хий цIендергда блоке. Из лоархIаме гIишло укх шера йиълагIча квартале яйстешкдергья лерхI Нохч-ГIалгIай гIишлошта управленера чуйоагIача генподрядчика СМУ-7 гIишлошъерий коллективо.

СУРТА ТIА: В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе хьалъеш латта хий цIенду шолгIа блок.

И. ПЛИЕВА сурт.

Москвана юхе Щеча Эскаро яьюкха Сийлахь-йоккха Котало белгалъяккхар духьа 1958 шера решени яьяр: хьалха Матушкино, Савелки, Ржавки яха юрташ яьдача, 16-ча эскаро тIом бьича моттиге город хьалъе. Иштта хьалъяь я Зеленоград — кхоанен город.

СУРТА ТIА: Москве оборона лаьттача турпала деноех дувцаш йола фотостенди (аьрдехьа) таханара Зеленограда.

Н. Акимовен В. Янковен сурташ.

ТАСС фотохроника.

ТОАЛУШ, ХОЗЛУШ ЙОАГIА ГРОЗНЫЙ

Цхьоалагlча Мая цlейца дувзаденна Грозне тахане нахи кхоаненахи. ДIахо йодача хана Нохч-ГIалгIайчен столица дегIаяра а тоаяра а керттерча лостамех «Сердало» газета дешараштa лоацца дувцилга дийхар тха корреспондента республика Паччахьалкхен планови комиссе председателга нов. Брыксин Евгений Васильевичага. Тахан оаха кепатох цо дийцачоа.

Денгара денга тоалуш, хозлуш йоагIа Нохч-ГIалгIайчен столица Грозный. ХIара шера уккхаза хьалъю итташ производства а культура а керда йоккхий гIишлош, тIаккхет вахара мел эшачунна Iалашдаь нах чубаха цIенош, дукхалар ду Iалам лорадара, фои хиши цIена хилийтара.

Городе тайп-тайпара гIишлош хьалъелга белггала шерденнад укх ийслагIча пятилетка шерашка. Белгалдаьккхача кхоачам ба Асланбек Шерипова цIерагIча заводе шиъ керда мехкдаьтта чакхдоаха установка, вай мехка йоккхагIчарех йола газ чакхйоаха завод, хий цIендеча гIирсий хьалхара аргIа, кхыйола йоккхий гIишлош хьалъяь а яьна болх бе йолаялар.

Алхха дIадахача шера города къахьегамхой хьашташ кхоачашдара хьалъяьй 108 квадратни метр фусамаш, бIаь маьнги бола больница, пхи бIаь сага лаьрхIа поликлиника, 2560 дешархочоа лаьрхIа кхоъ школа. Газ чуйиллай бархIа эзар фусамашка, Iоехкай 42 километр газопроводаш, хьалъяьй нийс эзар тонн коартолаш лоаттаяра лаьрхIа склад, № 1 йолча етта кирпичкаш еча комбинате кхоалагIа технологически лини, иштта кхыйола гIишлош.

Пятилетка чакхйоалача укх шера город хозъергья кердача цирко, троллейбуса хьалхарча аргIа, нек деча бассейно, гимнастически зало, кхыча гIишлоша. Хьалдергда 129 эзар квадратни метр чубаха цIенош, вешта аьлча дIадахача шерачул 24 эзар квадратни метр дукхагIа. Иштта хьал а яь болх бе йолалургья 10 торговле а 7 юкъарча кхачан а керда предприятеш.

Столице бахача наьха кхы а чIоагIагIа дог гIоздоаккхаш хургья иттлагIа пятилетка. Цун шерашка городе хьалъергья бIаьрча керда микрорайонаш, 150 гектар дIалоацаш университетски городок, мехкдаьтта института лаьрхIа дукхаза вIаштIардаь керда цIенош, царех цхьадараш Шолжайисте хIанз хьалдаь доэлаш а да.

Йовзаргйоацаш эргаяргья города юкъера улицаш, эггара хьалха Ленина цIерагIа улица а йолаш. Сатем болаш хилийтар духьа уккхазара дIайовккхабгья трамвай. Къаьнадараш дIа а доахаш хьалдергда дукхаза вIаштIардаь керда цIенош. Царна юкъе йоккха моттиг дIалоацаргья ийсазза вIаштIара даьча цIеноша. Из болх хIанзехьа дIа а болабаь сихонца дIахьош ба. Иштта уккхаза хьалдергда Универмага, краеведчески музейна, университета хьехархошта лаьрхIа цIенош а.

Цунца цхьана дIахьоргда административни организацешта дола цIенош тоалеш эргадоахилга а керда хьалделга а. Дукха ха йоацаш хьалъяь яьнача типографена юххе хьалдергда кепайоазон цIа. Цига хургья еррига республикански редакцеш, издательство. Иштта уккхаза урагIа тIоргья «Грознефть» объединене вычислительни центра корпусаш. Хьалдергда кхыча министерствашта, ведомствашта лаьрхIа керда цIенош. Царех цхьадараш хIанз хьалдеш а латт. Города керттера доакъош вIашагIтохаш хьалъергья троллейбуса керда аргIаш. Цу ерригача гIишлоша кхы а хоздергда вай столица куц.

ДIахо йодача хана дукхадар де лерхI городера унахцIенон хьал тоадара, фо, хиш цIена хилийтара, гонахьара Iалам лорадара. Керда промышленни предприятеш, къаьстта мехкдаьттаца а химеца а ювзаеннараш хьалъергьяц городал ара мара. Йолаш яраш эргайоахаргья, цар Iалам бIехдергдоацаш. Цу гIулакха боккхача лоархIаме да заводашкара дIаарадоала хий цIенделга, цунах юха пайда эца йиш хургйолаш дола хьалаш вIаштIехьдоахилга. Хьалъяь а яьнна болх беш я хIанз дийнахь-бус 120 эзар тонн хий цIендеш йола бIеха хиш цIендара гIирсий хьалхара аргIа. Цо торо лу заводашкара а канализацера а арадоалача дерригача бIехача хих кхоалагIа дакъа цIеде, цунга хьежжа Шолжи Тирка цIенагIа хилийта. ДIахо йодача хана хьалъергья дерригa хий цIендара эша керда гIишлош. Иштта, гаргтарча шерашка фега дIа цу йохийташ утилизаци еш хургья ерригa мехкдаьттацара газ а.

Кхы а дукха да кердача генеральни планах Грозный тоаяра, хозъяра, уккхаза бахача наьха вахар унахцIена а гIоза а хилийтара кхоачашде лерхIараш. Цо дог гIоздоаккх Грозне вахача хIара къахьегамхочун, Коммунистически парте белгалдаьха декхараш кхоачашдара лоIам лакхбу, балха хьинар совдоаккх.

ДИКАГIБАРАШТА — СОВГIАТАШ

Укх деношка Грозненски «Электроприбор» яхача завода культура ЦIагIа гулбеннабар Старопромысловски района къахьегамхой викалаш. Уж вIашагIкхийттабар гражданаш культурни гIулакхаш долаши дика общественни порядок лоаттаеши хилара тIехь республике эттача яхье шоай района 1974 шера хьалхара моттиг яккхарах шоашта хьожаяь КПСС Нохч-ГIалгIай обкома, республика Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тела ЦIе Байрах хьаэца.

Старопромысловски района къахьегамхошта совгIат дIаделар Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела заместитела С. В. Синельникова. Шоашта деннача совгIатах лаьца къамаьл дир КПСС Старопромысловски райкома секретара А. Н. Мухортовас а.

Болх дика барах, 1974 ш. декхараш кхоачашдеш доккхий толамаш даьхарах Старопромысловски РОВД уголовни розыска отделенена хьожаяь памятни диплом дIаелар Нохч-ГIалгIай АССР чурча гIулакхий министра Н. И. Гусинна.

Б. ДЕМЕНТЬЕВСКИЙ.

ЦIЕЙ ДЕЗДЕЧА ДЕНОШКА

1-ча МАЕ

В. И. Ленина цIерагIа майда. 17.00. ЦIейна долча концерта трансляци. Даьхенах, Ленинах, партех дола иллеш. «Россе оазаш» яха кинофильм.

С. М. Кирова цIерагIа парк. Дукха нах вIашагIкхеташ «Машара, бIаьстен, къахьегама цIей» яха сакъердам. 10.00. «Мехка бIаьстан мух хьекх» яха радиоконцерт. 9 сахьат даьлча денз 20 сахьат даллалца дешара павильоне болх бу «Цу сийленна тешаме дa тхо» яха Нохч-ГIалгIайчен художникий выставка. 14.00. Массовкаш, ловзараш, викторинаш. 12.00. Музыкальни эстрада. Духовой оркестра концерт. 16.30. Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 15.00. Къайла театр. Техникий театра спектакль. 16.00. Спортивни майда. Волейболахи теннисахи ловзара яхьаш. 18.30. Кинолектори. «Доккха ду хьох, Советски Даймохк» яха кинофестиваль. 19.00. Баьццара театр. «Вайнах» яхача ансамбла концерт. 19.30. Халхарий майда. Концерта-халхара сайре.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 10.00. Дворца парке дукха нах вIашагIкхеташ сакъердам. Болх бу еррига аттракционаша. 12.00. Москверча литературно-музыкальни театра спектакль. 16.00. Баьццара театр. ЦхьоалагIча май цIейна хетадаь культура цIен творчески коллективий концерт. 19.00. Москверча Литературно-музыкальни театра спектакль.

Химикий культура Дворец. 15.00. «Майски са мохк» яха кинотуйре. 16.00. Берашта спортивни ловзараши массовкаши. 19.00. Эстрадни музыкай халхарей сайре.

Н. К. Крупская цIерагIа культура Дворец. 10.00. Пластинкаш тIара концерт. 12.00. Кинофильмаш. 18.00. «Интеграл» яхача вокально-инструментальни ансамбла концерт.

Пролетбата цIерагIа культура ЦIа. 8 сахьат даьлча денз 18 сахьат даллалца централни радио гIолла трансляци, пластинкаш тIара тематически концерташ. 10.00. Болх бу берий майда. 12.00. Болх бу «Орленок» яхача берий кинотеатро. 15.00. Документальни фильмаш. 20.00. Кагирхой салаIара сайре.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 14.00. Машар лорабара гIоатта, нах» яха Iуйре. 15.00. Пластинкаш тIара «Майски ашараш». 16.30. «Еррига планета доккха цIей» яха кинофестиваль.

КИМ цIерагIа клуб. 8.00. Пластинкаш тIара интернациональни доттагIалах иллеш.

Махкачча комбината клуб. 18.00. Машара тIехьарча дунен халкъий болама хетаяь кинофестиваль.

15-ча участка клуб. 10.00. «Са машарера цIей» яха Iуйре. 14.00. Пластинкаш тIара цIейна хетадаь концерт. 14.00. Шахматехи шашкехи ловзара яхьаш. 15.00. Берашта кинофильмаш.

«Даьхе» яхача совхоза клуб. 19.00. Совхоза кагирхой салаIара сайре.

2-ча МАЕ

В. И. Ленина цIерагIа майда. 17.00. ЦIейна хетадаьча концерта трансляци. Дунен халкъий доттагIалах дола иллеш. 18.30. «Тхо — университеташ» яха кинофильм.

С. М. Кирова цIерагIа парк. Дукха нах вIашагIкхеташ «Машара, бIаьстен, къахьегама цIей» яха сакъердам. 10.00. «Сона кхы бовзац иштта мохк» яха радиоконцерт. 14.00. Массовкаш, ловзараш, викторинаш. 9 сахьат даьлча денз серралца «Тхо цу сийленна тешаме да» яха Нохч-ГIалгIайчен художникий выставка. 12.00. Музыкальни эстрада. Духовой оркестра концерт. 15.00. Къайла театр. Ленина цIерагIа культура цIен художественни самодеятельноста коллектива концерт. 16.00. Спортивни майда. Волейболахи, баскетболахи ловзара яхьаш. 16.30. Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 18.00. «СелаIад» яхача эстрадни оркестра концерт. 19.00. Къайла театр. «Вайнах» яхача ансамбла концерт. 19.30. Кинолектори. «Доккха ду хьох, Дай-мохк» яха кинофестиваль. 19.30. Халхарий Майда. Эстрадни-халхара сайре.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 10.00. Болх бу еррига аттракционаша. 12.00. Москверча литературно-музыкальни театра спектакль.

Химикий культура Дворец. 10.00. «Машар, къахьегам, май» яха цIейна хетаяь Iуйре. 10.00. «Даймехка гIолла» яха кинофестиваль. 12.00. Волейболах ловзара яхьаш. 15.00. Республикански техникий театра спектакль. 19.00. Кагирхой салаIара сайре.

БIАЬСТИ. С. Темиргаева фотоэтюд.

КЕРДА-ДАРАШ

СЕЛХАН, 30 апреле, «Чечингсельстрой» треста Аргунерча № 557 йолча дIа-юха лелача механизированни колонна гIишлошъераша «Сельхозтехника» болхлошта лаьрхIа городе Аргуне хьалдаь бIаь квартира йола цIа паччахьалкхен комиссе мога а даь эксплуатаце дIаделар. Мая хьалхарча деношка бIаь дезало керда вахар дулларгда вIаштIарадаьча цIагIарча сийрдача, паргIатагIарча квартирашка.

* * *

Денгара денга хозлуш, шерлуш йоагIа Грознера Микрорайонаш. Майна хьалхарча деношка Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене СМУ-1 гIишлошъераша цига хьалдаьча цIеношка керда баха хайшар 179 дезал. Тахан ши цIей да цар. Иштта дог гIоздаьнна цхьоалагIа май дездеш ба Шалински района Чир-Юртарча Цементни завода 38 дезал а. Паччахьалкхен комиссе дика могадаь 29 апреле эксплуатаце дIаделар из цIа.

Цу дийнахьа цу гIишлошъеча управлене ПМК-155 гIишлошъераша хьалдаь а даьккха городе Назране дIаделар 64 квартира йола цIа.

* * *

ЦхьоалагIа май дездеча деношка боккха ши ихаъ кхаьчар Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене СМУ-7 гIишлошъерашка. Ерригсоюзни социалистически яхье шоллагIа моттиги 4300 сом ахчан премий луш СССР Минпромстрояи гIишлошъеча промышленно-гIишлон материалий болхлой профсоюза ЦК-и карара кара тела ЦIе байрах хьожаярах йола телеграмма кхаьчар царга 28 апреле вай Даьхен столицера Москвера. Иштта царна елар КПСС Махачкалински горкоми горисполкоми карара кара тела ЦIе байрах.

* * *

Грознерча шахматех ловзарий вахаре эггара хьалха чакхйоаккхаш я керда турнир — шахматех ловзаш хьалхле яккхара къувсаш ба тайп-тайпарча къамех бола Дай-мехка Сийлахь-боккхача тIема ветеранаш. Сийлахь-йоккхача Котало 30 шу дизара цIейна хетаяь я из ший тайпара чемпионат. Цига дакъа лоацаш ва 18 саг. Коталон цIей тIакхоачаш чакхъяргья из турнир. Котбаьначча шахматисташта-тIема ветеранашта совгIаташ лургда.

* * *

Дай-мехка тIем тIа Советски халкъо Сийлахь-йоккхa Котало яьккха 30 шу дизара цIейна дика совгIат кийчдаьд М. Ю. Лермонтова цIерагIча театра коллективо. Фашисташа вай Даьхенца тIом хьоабаь хьалхара деноши дувцаш йола Леонов Леонида «ТIалатар» яха спектакль кийчъяьй театра артисташа республикерча къахьегамхошта гойта. Цун премьера хургья деза цIей хьатIакхоачача деношка.

Пьеса керттерча турпала Таланов Федора роль ловзаергья Грозне бахача наха дика вовзаш волча артиста И. С. Гуревича. Спектакль оттаяьй Х. Нурадилова цIерагIча театра керттерча режиссера М. М. Солцаева, художественни кийчъяьй РСФСР заслуженни художника, Нохч-ГIалгIай АССР искусствий заслуженни деятеля Э. Э. Валентинова.

ТИННА ДАЙ

БЕЛАМЕ ДУВЦАР

Балхара Дауд цIавера эгIазваха. Забрата, цун сесаго, из цу сахьате кхетадир. ХIаьта а шорттига дехар дир цо марага:

— Тахан вай кIаьнк вар школе дай-ноаной собрани я яхаш. Цига водавалар хьо.

— Аьъ,—ийккхар Даудага, — дийша даьннадеций из бIижкIориг хIанз а.

— ВIаштIехь вий хьо? — Забрат цIимхаро бIарахьежар мара, — хIанз а деша ма ухий из...

— Доккха хIама да ера-мIи— Кулг лостадир Дауда. — ВIалла дийша мича боал... Вешта хье гIол цига. Тахан цу ревизоро бIоагор воалаваь, корта вIаштIехьбац са.

— Со-м гIоргьяр из хьога ца а оалаш, — аьлар Забрата, — вай йиIига интернате а собрани ецаре.

— Да ма-хьакха уккхаI Кхы де хIама дац мотт сона цу хьехархой, уж собранеш елга марaI — Шийна могача тайпара чIоагIа ниI а теха Дауд араийккхар.

Кулгаш букътIехьашка а деxка, бIаргашка кхаччалца Iотiаэза кий а йолаш сиха гIа боаккхаш водар из, нег-нагахьа мIалт а дуллаш сесага а, кIаьнка а, йиIига а.

— Ассалам Iалейкум, Дауд, — хезар цунна.

— Ва Iалейкум салам, — Дауд юха а сеца дIа-хьа хьежар. Цу минута переулкера хьаараийккхар лохача дегIара тенна къонах. Бургац санна гаргача, цун цIеча юхьа тIа дIадегIар хьалхьоэздаь доккхий мекхаш. Из вар Довт, гаьнаро Дауда сесага гаргара саг.

— Фу ду Iа, Дауд? Ма сихвенна вода хьоI — хаьттар Довта, хала са а доахаш.

— Даьра хIама-м дац. Цхьа пайдана доацача гIуланна эраваьнна лел-кх, — аьнна кулг лостадир воххо.

— Кхы зе долаш хIама-м дацI

— Даьра дац зе долаш а.

— ЦIагIа да фуд, - могаш дийI

— Могаш да. ТIаккха шугахь фудI

— Тхо а дIадоакк. Со се а сиха ва, хьа мичахьа ваха веза, — Довта Дауда кулг лаьцар.

— Со дIа школа йолчахьа ваха веза, — корта лостабир Дауда.

— Аьъ, со а вода цигахьа-м —гIадвахар Довт. — Волелахь хIаьта цхьана долх вай. Укх берий уж собранеш кIорда а яь са лаке доаладаьд. ХIанзалца-м сесаг ихаяр цига. Тахан ежай-кх, цамоташ я яьнна.

Цхьа ха яьнначa гIолла уж дIачубаьлар берий гIарех йизача школе.

— ХIа-хIа, Довт, хьо малагIча классе ваха везаI — хаьттар Дауда.

— Сона-м моллагIча классе вахача бе яц. — Велавелар Довт. — Итта бер ма дий тха, хIара классе цхьацца дагIа мотт сона.

— Магад хIаьта со хьож, укх тха бIижо фу даьд уккхаза. ЦаI даьдецаре хьа а вехарг мича вар хьехархоша, — Дауд юхегIа йола ниI хьаоза а яь классе дIачуваьлар.

— Моаршал лоIда хьона а, — елакъежа юха жоп делар хьехархочо Дауда хьаьттача моаршала. — Пехьа-м висае хьо, хIаьта а хIама дергдац, хьалмагIа вала, Iоха.

— Из дий,.. хой хьона... болх дукха ба са... сиха вар со, — бехказа вуьлаш велакъежар Дауд.

— Кхет со, кхет. Хьо... хьан да вар хьо?

— Со? — Дауда ший наьмкаа тIа пIелг Iеттар. — Со даьра ва... мала вар ер? Сабарделахь, даь цIи йоврг...

— Ой, хьай берий цIи дега хьона? — цецъелар хьехархо.

[illegible] ... мича от-

таю цIи документаш тIа. Аслан ва-кх, шайтIаша вахьарг.

А-а... Асланен? — елаелар хьехархо — Шун кIаьнк дешара дика кхеташ ва, аьннар деш ва.

«Ший даьна тара ва», — гIад ваха уйла йора Дауда.

— Геттара дика кхет из математиках, — дIахо дувцар хьехархочо.

«Иштта мара кхы хила йиш а яцар — уйла йора Дауда, — да склада заведующи ма вий цун».

— Аслан, — хьехархо дIаюха хьежар берехи цар дай-ноаноехи хьалйизача классе.

— Сога яхий Iа, Мария Ивановна? — хьалгIеттар тIехьашкарча парта тIера лакхарча дегIара кIаьнк.

— ЯхI Хьа дас...

— Сабар дел, сабар, — Дауд цIимхаро бIарахьежар хьалгIеттача Аслана. — Ер-м вац са воI. Са вар-м кIеззига уххал дегIа лохагIа а ва, керта тIара мос а лоацагIа йолаш ва.

— Аьъ, ийккхар хьехархочунга, — сона хетар...

— Хьайна хетар сенна дувц Iа?, — эгIазвахар Дауд. — Са Асланах хьадувца хьайна ховр. Кхеташ ва из, е кхеташ вац из, ладувгI цо, е ладувгIац цо, хов цунна математика, е хац цунна из арифметика.

— Даьра тхо классе-м вац кхы Аслан.

— Миштa вацI ТIаккха са Аслан мичавI

— Хьа вийий цIи Аслан це хила мегI

— МиштаI Сай вийй цIи сона хац мотт хьонаI

— БерашI Хьан да ва ерI — берашкаьа дIайийрзар хьехархо. Саг йист хиланзар. Цхьа-ши йиIиг елаелар, хIаьта ужаш а хьехархо бIарахьежача цу сахьате сайцар, кулгашца багенаш дIа а къайла.

— Бехк ма баккхалахь, — аьлар Мария Ивановнас. — Хьо уккхаза харцахьа нийсвеннав мотт сона. Хьа кIаьнк кхыча классе хила мег.

Коридора чу цхьан минота лаьттар Дауд. «МалагIча классе да-хьогI ер бIижкIориг», — уйла йора цо. — Аслан ма ваьвий сона эггара тIехьа совгIат деннача хана. Цул тIехьагIа пхийтта шу даьннад. Школе ворхI шу даьлча болх. Цхьанна классе чуваса веце бархIлагIча хила веза из тIаккха».

— Пионер, сабардел яь водар, — аьнна соцавир Дауда цхьа кIаьнк, — са воI вовзий хьонаI Аслан я цун цIи, Сонтамурадов яха тайпан цIи а йолаш. МалагIча классе ва из.

— Футболах ловзар вий изI

— Вац даьраI Фу футбол ювц IаI Из пайдена доацар са кIаьнка-м леладац.

— ТIаккха, селхан вIашагIлетача, бIарга хIама кхийттар хила веза-кх из, Йиша йий цун интернате дешаш, Мадинат яхашI

— ХIа-хIа, из ва хьона из. Дукха ха йоаццаш цIавенавар из сийна бIарг болаш. Йиша а я цун из цIи йолаш. Мичав изI — гIадваха хаьттар Дауда.

— Ай из укх школе мичав дешаш. Хьо харцахьа веная...

Дауд арайийккхар школера, укх мехка мел доа сардамаш а доахаш. Школа коанаIарга латтар Довт а.

— Даьра уккхаза цхьаь цаI са бер дац дешаш, уж итт дале а, — аьлар цо кулгаш дIа-юха а дахийта. Кхыча школе да йоах.

— Мичай из кхы школаI — хаьттар Дауда. — Уккхаза цхьа иттех ма йий уж.

—Волле дIараяр йолча гIоргда вай, — кулг лостадир Довта, — из юхегIа я вайна. Нагахьа санна цига а ераш беце, вIалла деша а ухий-хьогI уж.

БЕМБУЛАТ БОКОВ.

(Газета аргIанера номераш араяргья 2-чен 5-чен мае).

Редактор
Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

1 май.
I ПРОГРАММА

9.45 — Босбола телевидени. Москва. Ще Майдане. Къахьегамхой дунен халкъашта юкъе барт-бIов хилара денна — 1-ча Майна хетаь передача йистерьча — дезача ден... [illegible]

II ПРОГРАММА

16.25 — «Огоньки» яха музыкальни комеди.

2 май
I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — [illegible]

... телевидени. Саг. Лаьтта. Вселенная. Передача дIахьу Советски Союза Турпала, СССР летчика-космонавта Севостьяновс. 16.45 — Босбола телевидени. «Цирке». 17.30 — Босбола телевидени. Мультфильмай программа. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. Футболах йола СССР чемпионат. Ленина цIерах йолча централни стадионера передача. 19.00 — «Республика цIей дездеш я». Спецвыпуск. 19.30 — Босбола телевидени. [illegible]

II ПРОГРАММА

[illegible]

3 май
I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — [illegible]

II ПРОГРАММА

[illegible]

4 май
I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — [illegible]

II ПРОГРАММА

14.35 — Сийлахь-боккхача Котало 30 шу дизара. Номер 3-гIа [illegible]

РАДИО

1 май

7.10 — Республикански газетий обзор. 7.32 — Вай доттагIий моарра [illegible]

2 май

6.30 — «Юртара Iуйре». [illegible]

3 май

6.30 — «Юртара вахар» (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — Самукъанечча талгIе тIа (нохчий меттала). 8.25 — «Къонал» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 11.00 — Танкови шлем тIатулла прометей... — Юрий Ассина радиокомпозици (эрсий меттала). 15.15 — Шоана дукха еза ашараш (эрсий меттала). 15.50 — Хоржамашта накъа долхаш (эрсий меттала). 16.00 — «ДоттагIий дагаух» яха Арчакова очерк (гIалгIай меттала). 16.20 — Иллеца доттагIал дарашта дола концерт (гIалгIай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеп Грозне хувцалуш морхаш а йолаш, дукхагIча дакъе дIачан а йоаш, [illegible] секунде 3—7 метр чIоагIа мух [illegible] температура 17—22, Грозне 19—21 градус [illegible] 2 мая 5 мае кхачалца хувцалуш морхаш а йолаш [illegible] 17—22 градус хилен тагIу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина урам, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктоахьама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культурай отдела — 3-61-46; промышленносте отдела — 3-42-30; юрта бозама отдела — 3-42-28; письмай отдела — 2-80-71; бухгалтере — 2-54-30.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 2-80-71; бухгалтерии — 2-54-30.

Газет арадувла шинара, оарс, шоаттен денешка.

«Грозненски рабочий» издательства типографи, Революце проспект, 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

Заказ 3000.